

Spis treści

1. Zagadnienia ogólne
2. Proces kształcenia
3. Kształcenie wielostronne
4. Proces samokształcenia
5. Zasady nauczania
6. Rola nauczyciela
7. Wybrane metody nauczania

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

ZAGADNIENIA OGÓLNE

Cel ogólny

Zapoznanie słuchaczy z istotą nauczania i uczenia się ze szczególnym uwzględnieniem zadań nauczycieli.

Cele szczegółowe:

Po zajęciach słuchacze potrafią:

- planować zajęcia dydaktyczne;
- organizować proces nauczania – uczenia się;
- właściwie dobierać treści, metody i środki dydaktyczne do określonych celów zajęć;
- skutecznie prowadzić zajęcia edukacyjne;
- wspierać rozwój intelektualny uczniów;
- rozbudzać zainteresowania poznawcze uczniów;
- badać i oceniać osiągnięcia uczniów;
- posługiwać się technologią informacyjną w dydaktyce przedmiotowej;
- dokonywać samooceny pracy pod kątem w/w umiejętności

Szkoła i nauczyciel mają zapewnić wszechstronny rozwój ucznia, poprzez organizowanie optymalnego środowiska uczenia się dostosowanego do jego potrzeb i możliwości.

Aby spełnić te warunki nauczyciele powinni tworzyć jak najwięcej sytuacji mobilizujących uczniów do samodzielnego działania i wyzwajających ich aktywność.

Zaleca się aby nauczyciel odchodził od swojej dotychczasowej roli nauczyciela – eksperta, w kierunku nauczyciela:

- doradcy – który jest do dyspozycji, gdy uczniowie mają problem z rozwiązaniem trudnego zadania lub gdy czegoś nie rozumieją, a także wtedy, gdy są niepewni
- animatora – który inicjuje metody uczenia się, przedstawia cele uczenia się i przygotowuje uczniom materiały do pracy,
- obserwatora i słuchacza – który obserwuje uczniów przy pracy i dzieli się z nimi swoimi spostrzeżeniami,
- uczestnika procesu dydaktycznego - który jest gotowy modyfikować przygotowaną wcześniej lekcję w zależności od sytuacji w klasie.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Wyróżnia się następujące sposoby pracy nauczyciela z uczniami:

1. Mówienie do uczących - informowanie uczących się.
2. Rozmowa z uczącymi się – konwersacja
3. Doprowadzenie do sytuacji, aby uczący się rozmawiali między sobą - praca uczących się w grupach.
4. Demonstrowanie czynności i naśladownictwo tej czynności przez uczących się z równoczesną kontrolą jej wykonania.
5. Ukierunkowanie i kontrola pracy uczących się – konsultacja.
6. Praktyczne wdrażanie zdobytej innymi metodami wiedzy - zastosowanie teorii do praktycznego działania

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

PROCES KSZTAŁCENIA

Systematyczny, planowy i długotrwały zbiór (ciąg) ściśle powiązanych ze sobą czynności nauczyciela i bezpośrednio od nich zależnych czynności uczniów

1. Podstawy filozoficzne i psychologiczne procesu kształcenia:
 - Najwyższą formą odzwierciedlenia jest ludzka świadomość ściśle związana z praktyczną działalnością człowieka;
 - W procesie nauczania – uczenia się konieczne jest:
 - uwzględnianie obserwacji, myślenia i praktyki;
 - zachowanie harmonii między poznaniem bezpośrednim a pośrednim
 - Na proces uczenia się wpływają różne czynniki:
 - właściwości ucznia (inteligencja, zdolności specjalne, zainteresowani, nastawienia, poziom aspiracji, motywacja uczenia się);
 - sytuacja uczenia się (stan organizmu, transfer, powtórzenia, wzmocnienia, nagrody i kary, informacja o wynikach, aktywność)
2. Proces kształcenia jako zintegrowany proces nauczania i uczenia się
 - Nauczanie – planowa i systematyczna praca nauczyciela z uczniami, mająca na celu wywołanie pożądanych zmian w ich postępowaniu, predyspozycjach i osobowości
 - Uczenie się – proces nabywania, przez uczącego się, wiedzy o świecie, umiejętności i nawyków, rozwijania zdolności i zainteresowań, kształtowanie przekonań i postaw prowadzących do zmian w zachowaniach,
 - Nauczanie – uczenie się – jednorazowe niepowiązane ze sobą czynności lub zamierzony i długotrwały zbiór ściśle powiązanych czynności nauczyciela i uczniów
3. Ogniwa procesu kształcenia
 - Uświadomienie uczniom celów i zadań kształcenia warunkiem pozytywnej motywacji uczenia się i wyzwolenia aktywności uczniów;
 - Poznawanie nowych faktów poprzez zmysły, abstrakcyjne myślenie i praktyczne zastosowanie (bezpośrednie zetknięcie się z rzeczami, za pomocą środków poglądowych, za pomocą słowa mówionego lub drukowanego);
 - Nabywanie nowych pojęć zestawienie danej rzeczy lub zjawiska procesów innymi, wyszukanie cech wspólnych, wyszukanie cech różniących, wytworzenie pojęcia na podstawie znajomości cech, zastosowanie pojęcia procesów nowych sytuacjach;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Poznawanie prawidłowości i systematyzowanie wiedzy poznawanie prawidłowości prostych a następnie złożonych procesów;
- Przechodzenie od teorii do praktyki nabywanie umiejętności i nawyków wykorzystywania wiedzy w praktyce (uświadomienie nazwy i znaczenia danej umiejętności, sformułowanie lub ustalenie reguł działania, pokazanie wzoru danej czynności, pierwsze wykonanie samodzielne czynności, systematyczne i samodzielne ćwiczenia
- Wykonywanie zadań praktyczno – wytwórczych źródłem poznania i punktem wyjścia do przekształcania rzeczywistości poprzez poznawanie związków i prawidłowości dotyczących określonych zjawisk i procesów;
- Sprawdzanie i ocena osiągnięć wprowadzenie sprawdzania we wszystkich ogniwach procesu poprzez stosowanie kontroli (badania aktualnego i wcześniejszego stanu, konfrontowanie działań z ustalonym planem i efektem końcowym, wskazanie sposobów usprawnienia działań) i samokontroli. Dostosowanie oceny do wymagań programowych. Dbłość o to, aby ocena miała wartość wychowawczą – słuszna procesów przekonaniu nauczyciela, sprawiedliwa procesów przekonaniu uczniów i zgodna ze społecznie przyjętymi kryteriami (adekwatna, obiektywna, wyczerpująca)

4. Integracja procesów nauczania i wychowania:

- Kształcenie i wychowanie jako jednolity proces dydaktyczno – wychowawczy, w którym następują jednoczesne zmiany w sferze poznawczej oraz w sferze uczuć, woli, motywacji;
- „Nauczanie wychowujące” – łączenie celów wychowania z nauczaniem pozwala na wytyczenie najbardziej racjonalnego kierunku pracy z uczniami poprzez kształtowanie własnych postaw i umiejętności uczenia się;

Celem procesu dydaktycznego, elementu składowego procesu kształcenia, jest przygotowanie przyszłego pracownika do samodzielnego rozwiązywania problemów zawodowych.

Osiągnięcie tego celu umożliwi w znacznej mierze stosowanie różnorodnych form i metod pracy.

Metoda kształcenia to określony sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający im dochodzenie do opanowania określonych wiadomości i umiejętności oraz rozwijanie zdolności i zainteresowań poznawczych

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Podstawowe słownictwo i określenia

STRATEGIA KSZTAŁCENIA- ogół celów, środków i metod przygotowywanych i wykorzystywanych przez nauczycieli dla osiągnięcia jak najlepszych efektów.

METODA NAUCZANIA – celowo i systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami umożliwiający uczniom opanowanie wiedzy wraz z umiejętnością posługiwania się nią w praktyce a także rozwijanie ich zdolności i zainteresowań poznawczych.

TECHNIKA UCZENIA SIĘ – metody bardzo uszczegółowione lub częściowo wykorzystywane w procesie uczenia się.

Aktywizacja obejmuje całokształt działań nauczyciela złożonych z takich zabiegów metodycznych, które wywołują u uczniów aktywność, gdy jej oni jeszcze nie przejawiają bądź przekształcają ją w aktywność o większym ładunku samodzielności.

Aktywizujące nauczanie ma wiele zalet:

- angażuje różne zmysły ucznia, co pozwala na lepsze zrozumienie i zapamiętanie nauczanych treści,
- wprowadza demokratyczne zasady,
- uczy przez uczestnictwo w działaniu,
- tworzy dobre relacje,
- ćwiczy umiejętność pracy zespołowej,
- prowadzi do wzmocnienia efektów dzięki pracy w grupie,
- uczy kreatywnego myślenia,
- prowadzi do twórczych rozwiązań,
- nauczyciel staje się przewodnikiem uczniów,

Nauczanie będzie efektywne gdy zapewni uczącemu się:

- poczucie bezpieczeństwa,
- poczucie sensu tego co robi,
- rozumienie związku własnej pracy z uzyskanymi efektami

Formy zajęć określają sposób organizacji pracy dydaktycznej. Wskazują, jak organizować tę pracę z uczącymi się na lekcji i poza nią.

Formy nauczania zdeterminowane są przez:

- cele kształcenia,
- liczbę uczniów uczestniczących w procesie nauczania – uczenia się,
- właściwości poszczególnych przedmiotów,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- miejsce realizacji procesu nauczania – uczenia się,
- czas trwania zajęć dydaktycznych,
- wyposażenie szkoły.

Proces kształcenia może przybierać różnorodne formy w zależności od tego gdzie, kiedy, dla kogo i w jakim celu się go organizuje.

Ze względu na liczbę uczniów wyróżnia się formy:

- jednostkowe,
- grupowe
- zbiorowe

Nauczanie jednostkowe:

- umożliwia indywidualizację uczenia się,
- pozwala na stałą i dokładną kontrolę pracy ucznia i jej wyników,
- pozwala nauczycielowi na bieżące modyfikowanie czynności dydaktycznych,
- jest nieoptyczne z ekonomicznego punktu widzenia,
- ogranicza zasięg pracy nauczyciela,
- uczeń nie ma możliwości współpracy z rówieśnikami

Sposoby organizowania pracy grupowej:

- uczniów w klasie dzieli się na niewielkie grupy,
- grupy pracują wspólnie nad rozwiązywaniem określonych zagadnień teoretycznych lub praktycznych,
- skład grup może być stały,
- każda grupą może kierować przewodniczący (lider),
- wszystkie grupy pracują nad rozwiązywaniem tych samych zagadnień;
- każda grupa rozwiązuje odrębne zagadnienie,

Nauczanie zbiorowe:

- pracą uczniów na lekcji kieruje nauczyciel,
- ma przejrzystą strukturę organizacyjną,
- umożliwia nauczycielowi pracę równocześnie z całym zespołem uczniów,

Ze względu na miejsce realizacji procesu nauczania – uczenia się wyróżnia się:

1. zajęcia szkolne,
- klasowo-lekcyjne,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- zajęcia pozalekcyjne.
2. zajęcia pozaszkolne.
- praca domowa,
 - wycieczka,
 - zajęcia w zakładach produkcyjnych, usługowych.
 - praca partnerska – w parach, gdzie zadanie wykonywane jest wspólnie. Partnerzy dzielą zadania między siebie. Jeden uczeń przekazuje informacje drugiemu,
 - małe grupy formowane na krótko, 5 do 10 minut, w trakcie lekcji,
 - grupy współpracujące ze sobą dłużej, tworzone na czas realizacji określonej tematyki, modułu, projektu.

Liczebność grup zależy od rodzaju zadania, motywacji, umiejętności i doświadczenia uczniów oraz od nauczyciela:

- zadanie ściśle określone, zawierające dokładne wskazówki – grupa trzyosobowa,
- zadanie polegające na podejmowaniu decyzji i osiągnięciu założonych rezultatów – grupa pięcioosobowa,
- kształtowanie umiejętności kierowniczych - grupa sześćosobowa,
- zadanie polega na pozyskaniu informacji – grupa ośmioosobowa.

Sposoby podziału zespołu na grupy

- dobrowolny bez ograniczeń – zapewnia dobrą atmosferę podczas pracy, ale niektórzy nie potrafią potem pracować z innymi,
- dobrowolny spełniający pewne narzucone warunki,
- losowy – szczególnie do krótkotrwałych prac w trakcie lekcji ale również wtedy gdy chcemy aby uczniowie poznawali się i uczyli się współpracować z różnymi osobami. Zapewnia dużą mobilizację grupy i ciekawsze rezultaty.

Do większych i dłużej trwających zadań podział może być:

- heterogeniczny – grupę stanowią uczniowie dobrzy i słabi,
- homogeniczny – grupę stanowią uczniowie reprezentujący jednolity poziom.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Role grupowe

<i>Role zadaniowe</i>	<i>Role komunikacyjne</i>	<i>Role destrukcyjne</i>
Lider	Wspierający	Blokujący
Strażnik czasu	Rozjemca	Autokrata
Ekspert	Motywator	Agresor
Pytający	Lider emocjonalny	„Kotek”
Poszukujący	Strażnik reguł	Błazen
Pomocnik	Obserwator	Egocentryk
Sekretarz	Animator	Burzyciel
Informator	Słuchacz	„Adwokat diabła”
Modyfikator	Gwiazda	
Porządkujący		
Inicjator		
Innowator		
Koordynator		

KSZTAŁCENIE WIELOSTRONNE

Przedmiotem teorii kształcenia wielostronnego jest złożony proces rozwoju człowieka, dokonujący się pod wpływem oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych

1. Przesłanki fizjologiczne i psychologiczne:

- zachwianie równowagi (nakierowanie współczesnej edukacji na rozwój intelektualny przy lekceważeniu kultury uczuć i kultury pracy);
- harmonijne współdziałanie obu półkul mózgowych;
- utrzymywanie związku między poznaniem a moralnością;

Osobowość wychowanka w procesie edukacji należy traktować jako harmonijną niepodzielną strukturę człowieka.

Podstawy teorii kształcenia wielostronnego;

Przedmiotem teorii kształcenia wielostronnego jest wszechstronny rozwój jednostek poddanych edukacji

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Funkcje osobowości, które wpływają na rozwój i egzystencję to:

- poznawanie siebie i świata,
- przeżywanie świata i nagromadzonych w nim wartości,
- zmienianie świata

Podstawowe rodzaje działalności ludzkiej:

- aktywność intelektualna;
- aktywność emocjonalna;
- aktywność praktyczna

Podawanie i przyswajanie wiedzy

- Przyswajanie poprzez poznawanie rzeczywistości pośrednie i bezpośrednie
- Przekazywanie gotowej wiedzy lub udostępnianie gotowych informacji;

PROCES SAMOKSZTAŁCENIA

„Dobrowolne starania, aby własną osobę upodobnić do pewnego wzoru”

F. Znaniecki

„Osiąganie wykształcenia poprzez działalność, której cele, treść, warunki i środki ustala sam podmiot. W procesie samokształcenia jego cele się dynamizują osiągawszy wyższy stopień świadomości, uczący się, dokonuje często ich przewartościowania i doskonalenia. Samokształcenie osiąga optymalny poziom wtedy, gdy przekształca się w stałą potrzebę życiową człowieka oraz stanowi oparcie do kształcenia ustawicznego ”

W. Okoń

CELE

- Dążenie do rozwijania, doskonalenia i wzbogacania osobowości człowieka kierunku uznanych powszechnie wartości;
- Należyte przygotowanie do zawodu i wykonywania pracy;
- Aktywny udział każdego człowieka w dorobku kultury narodowej, w poznawaniu tradycji i osiągnięć poprzez aktywność intelektualną i kulturalną;
- Kierowanie rozwojem własnej indywidualności;

WDRAŻANIE DO SAMOKSZTAŁCENIA

Wyrobienie u uczniów zdolności do samodzielnego zdobywania wiedzy jest jednym z zadań szkoły. Przygotowanie do samokształcenia dokonuje się:

1. poprzez wyrabianie pozytywnych przyzwyczajeń;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

2. przez uczenie jak się uczyć;
3. przez pobudzanie do poszukiwania i rozwijania indywidualnych form pracy umysłowej

Proces samokształcenia obejmuje:

1. Działalność adaptacyjną realizowaną głównie przez szkołę;
2. Integrację kształcenia z samokształceniem;
3. Różne formy pracy samokształceniowej powiązanej z własną twórczością

Metody i techniki pracy samokształceniowej:

- Czytanie i studiowanie literatury;
- Słuchanie i dyskutowanie;
- Czerpanie wiedzy z różnych źródeł;
- Pisemne opracowywanie różnych zagadnień;
- Uczestniczenie w życiu kulturalnym

Umiejętności korzystania ze zdobytej wiedzy:

- Odpowiadanie na pytania;
- Rozwiązywanie zadań;
- Pisanie wypracowań;
- Przygotowywanie i wygłaszanie referatów;
- Efektywne uczestnictwo w dyskusji;
- Prowadzenie rozmów

Działalność odkrywczą szkoły

W toku poszukującym uczeń samodzielnie dochodzi do wiedzy poprzez rozwiązywanie problemów (dostrzeganie problemu, jego sformułowanie, wytwarzanie pomysłów - hipotez, weryfikacja hipotez, zastosowanie pomysłu)

Ekspozowanie i przeżywanie wartości

Uczenie się przez przeżywanie polega na stworzeniu takich sytuacji w pracy szkolnej, w których ma miejsce wywoływanie przeżyć emocjonalnych u wychowanków pod wpływem odpowiednio ekspozowanych wartości

Organizowanie i realizowanie działania praktycznego

Działalność praktyczna uczniów umożliwia im zastosowanie wiedzy teoretycznej, pozwala poznawać związki i zależności dotyczące określonych zjawisk i procesów oraz pomaga lepiej zrozumieć i trwale zapamiętać wiadomości, co sprzyja rozwojowi samodzielności

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

ZASADY NAUCZANIA

Zasady nauczania to ogólne normy, kanony, reguły postępowania dydaktycznego, których stosowanie umożliwi nauczycielowi zaznajamianie uczących się z usystematyzowanymi treściami nauczania oraz kształtowanie postaw zawodowych, a także pozwoli na wdrożenie ich do samokształcenia.

1. Zasada świadomego i aktywnego udziału uczniów w procesie nauczania - uczenia się (zasada świadomej aktywności) - polega na takim organizowaniu i realizacji procesu kształcenia, w którym nauczyciel uświadomi uczącym się ogólne i szczegółowe cele kształcenia, przekona ich o wartości tych celów, zmotywuje do ich realizacji i wreszcie doprowadzi do czynnej postawy uczącego się w ich osiągnięciu.
2. Zasada pogłębłości – polega na dostarczaniu odpowiednich faktów niezbędnych do prawidłowego rozumienia rzeczywistości, ułatwiania przyswajania materiału w wyniku wykonywania pewnych czynności, odpowiednich wskazówek i zwracać jego uwagę na istotne cechy poznawanego przedmiotu aby mógł zdobyć rzetelną, trwałą operatywną wiedzę
3. Zasada związku teorii z praktyką – zakłada, że wiedza teoretyczna jest podstawą każdego działania praktycznego lub też inaczej praktyka jest sprawdzianem wiedzy teoretycznej. Każda czynność praktyczna ucznia musi mieć wartości kształcące, umożliwiające elastyczne działanie dostosowywane do zmieniających się warunków.
4. Zasada przystępności, stopniowania trudności - zaleca dostosowywać treści nauczania pod względem ilościowym i jakościowym do możliwości intelektualnych i fizycznych uczniów
5. Zasada systematyczności - w ramach poszczególnych przedmiotów materiał jest powiązany z występowaniem związków logicznych ułatwiających jego przyswajanie
6. Zasada indywidualizacji i zespołowości - czyli związku interesów jednostki i zbiorowości - kieruje uwagę na indywidualne możliwości kształcących się a jednocześnie podkreśla też znaczenie zespołowości w nauczaniu
7. Zasada trwałości zdobywanej wiedzy - Istotne w nauczaniu jest nie tylko zrozumienie materiału ale także jego emocjonalne i intelektualne przeżycie. Utrwalenie wiedzy może następować w sposób mechaniczny przez jej wielokrotne powtarzanie, aż do możliwości jego dosłownego odtworzenia, bądź też w sposób logiczny, gdy powiązując pewne fakty węzłowe możemy

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Zasady nauczania – uczenia się w systemach dydaktycznych większości krajów anglojęzycznych:

- Zasada doniosłości - uczeń ma motywację do uczenia się tego, co ma dla niego doniosłe znaczenie,
- Zasada niezbędnych warunków wstępnych - uczeń nauczy się czegoś nowego, jeśli spełni wszystkie niezbędne warunki – ma wiadomości i opanował umiejętności warunkujące realizację nowych zadań i zachowań
- Zasada wzorca - uczeń przyswoi sobie nowe zachowanie jeśli mu się przedstawi wzorowe wykonanie, które będzie mógł obserwować i zastosować
- Zasada dostępności - swobodny dostęp do wszystkich wiadomości przekazywanych przez nauczyciela.
- Zasada aktywnego wiązania teorii z praktyką - uczeń osiągnie cele kształcenia jeżeli aktywnie będzie uczestniczył w odpowiednich zajęciach praktycznych.
- Zasada wygaszania - uczeń nauczy się podawanych treści, jeśli stosowne ułatwienia będą stopniowo wygaszane.
- Zasada rozkładania ćwiczeń w czasie – uczeń skutecznie opanuje umiejętności, jeśli ćwiczenia praktyczne zostaną podzielone na krótkie okresy i rozłożone w czasie.
- Zasada przyjemności - uczeń będzie chętnie uczestniczył w procesie kształcenia jeżeli będzie przebiegał w miłej atmosferze.

Zasady nauczania stosowane w systemie kształcenia w Austrii

Zasada 1 - miejcie zawsze cel przed oczyma tak, aby każdy z uczących się mógł jeszcze długo po zajęciach pamiętać nabyte wiadomości i potrafił spożytkować zdobyte umiejętności.

Zasada 2 - pytajcie samych siebie i każcie też stawiać pytania uczącym się.

Zasada 3 - pytajcie uczących się w taki sposób, abyście mogli się przekonać, ile każdy uczący się wie z osobna.

Zasada 4 - na początku ustalcie posiadane przez uczących się podstawowe wiadomości, w celu uniknięcia zbędnych powtórzeń.

Zasada 5 - pozwólcie aby uczący się działali na początku, na końcu, ale przede wszystkim między fazami. Kontrola następuje w praktycznym działaniu.

Zasada 6 - jeżeli ktoś z uczących się coś już wie lub potrafi wykonać jakiegoś działania, to nie znaczy, że potrafią to także pozostali, co oznacza, że nauczyciel powinien praktycznie często pytać każdego uczącego się lub pozwolić każdemu działać.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Zasada 7 - każdy człowiek jest jedynym w swoim rodzaju (ma inną osobowość) i każda grupa też.

Zasada 8 - mimo, że grupa składa się z indywidualności, zachowanie grupy w zbliżonych sytuacjach jest podobne jak pojedynczych osób

Zasada generalna

Usunąć w cień aktywność nauczyciela a zwiększać aktywność uczących się

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

ROLA NAUCZYCIELA

Nauczyciel z klasą

UCZYMY TAK, ABY NAUKA STAŁA SIĘ INTELEKTUALNA PRZYGODĄ SPRAWNOŚCI

1. Nauczycielu, odejdz od tablicy

- Nauczyciel powinien odchodzić od formuły: wykład – lektura – praca domowa – klasówka
- Nauczyciel powinien sięgnąć po metody angażujące uczniów w proces uczenia się.
- Nauczyciel powinien uczyć uczniów samodzielności organizując pracę zespołową ze szczególnym uwzględnieniem grupowego rozwiązywania problemów.
- Nauczyciel powinien w swojej pracy z uczniami wykorzystywać między innymi: burzę mózgów, zbieranie świadectw, odgrywanie ról, prowadzenie eksperymentów i badań.

2. Korzystaj z metody projektów

Królową metod aktywizujących jest metoda projektów polegająca na:

- Kilkumiesięcznej samodzielnej pracy uczniów, indywidualnej lub zespołowej, nad zadaniem lub wybranym tematem;
- Możliwości połączenia zagadnień z różnych przedmiotów w jednym temacie;
- Prezentacji efektów samodzielnej pracy na forum klasy, szkoły, środowiska;
- Uruchomianiu pomysłowości uczniów,
- Kształtowaniu umiejętności planowania, organizowania, współdziałania, odpowiedzialności,...

3. Oceniaj tak, aby pomóc się uczyć

- Informuj o celu lekcji;
- Uprzedzaj, na co będziesz zwracał uwagę podczas sprawdzania wiedzy;
- Wprowadzaj tzw. pytania kluczowe motywujące do poszukiwania odpowiedzi;
- Wpisuj ocenę w proces nauczania;
- Podkreślaj mocne strony każdego ucznia;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Rzetelnie informuj o błędach i wskazuj, czego uczeń powinien się dalej uczyć;
- Traktuj ocenę jako pogłębioną informację zwrotną, zachętę i drogowskaz

4. Uczeń też człowiek

- Poznaj jak najwięcej swoich uczniów;
- Traktuj uczniów podmiotowo;
- Zapraszaj uczniów do wspólnej intelektualnej przygody;
- Doceniaj wysiłek uczniów;
- Bądź wymagający, ale tolerancyjny;
- Dostrzegaj osiągnięcia i postępy każdego;
- Zwracaj uwagę na to, co uczeń zrobił.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

WYBRANE METODY NAUCZANIA

1. Mapy Myśli

Technika Map Myśli w nich przedstawiona to banalnie prosta metoda osiągania wyżyn wydajności umysłu. Odwołuje się ona do podstawowych czynności mózgu, do sposobu notowania, który częściowo stosowałeś będąc dzieckiem

Mapy Myśli stworzono by odwzorowywać na papierze proces myślowy. Oczywiście to odwzorowanie jest bardzo uproszczone, bo proces myślowy jest wielowymiarowy. Jest to jednak setki razy bliższe temu, co zachodzi w naszej głowie, niż notatki linearne.

Najbardziej popularnym systemem notowania jest system linearny - linia po linii, z ewentualnym wykorzystaniem wyliczeń czy dopisków.

Linearne notowanie to zapis takiego myślenia, które skupia się na jednym tylko zagadnieniu i wybiera spośród milionów informacji przebiegających przez nas mózg tylko te, które mają z tym zagadnieniem związek. Jest to próba skupienia się wyłącznie na jednym problemie co jest po prostu niemożliwe

Mapy Myśli to kilkunastoletni system notowania, który pobudza w niespotykany dotąd sposób obie półkule mózgu. Standardowy, linearny system odwołuje się wyłącznie do lewej, "logicznej" półkuli. W procesie linearnego notowania zupełnie pomija się moc obliczeniową prawej, "twórczej" półkuli

Lewa półkula odpowiada za:

- słowa,
- logikę,
- liczby,
- hierarchię,
- linearność,
- analizę
- zbiory.

Możemy więc nazwać ją "techniczną" lub "logiczną".

Prawa półkula odpowiada za:

- rytm,
- świadomość przestrzeni,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Gestalt, czyli obraz całości,
- wyobraźnię,
- marzenia,
- postrzeganie kolorów,
- postrzeganie rozmiarów

Możemy więc nazwać ją "twórczą", "artystyczną".

Zalecenia do tworzenia mapy:

1. Zawsze zaczynaj od obrazka tematu na środku kartki.
2. Użyj do jego namalowania przynajmniej 3 kolorów.
3. Używaj obrazków, symboli, kodów i skalowania do wyrażania pojęć
4. Nadawaj wartość słowom, zapisując je dużymi lub małymi literami.
5. Na jednej linii tylko jedno słowo/ grafika
6. Linie muszą wychodzić ze środkowego obrazka i być ze sobą połączone. Im dalej od centrum, tym cieńsze linie ponieważ im dalej od centrum, tym bardziej szczegółowe zagadnienia.
7. Rysuj linie tej samej długości co słowo/ grafika
8. Używaj kolorów - według własnego uznania
9. Wykreuj swój własny styl tworzenia Map Myśli
10. Wyróżniaj i zaznaczaj asocjacje jednego elementu z drugim

JAK TWORZYĆ MAPY MYŚLI?

1. Zbierz w jednym miejscu wszystkie flamastry i kredki, które mógłbyś użyć.
2. Wybierz temat nowej Mapy Myśli.
3. Zbierz wszystkie potrzebne Ci materiały.
4. Obróć poziomo białą kartkę formatu A4 albo najlepiej A3.
5. Na środku narysuj obraz przedstawiający temat mapy.
6. Postaraj się, aby obraz zwracał uwagę i za każdym razem wywoływał odpowiednie skojarzenia
7. Linie od najgrubszych przy centrum rób coraz cieńsze. Nie korzystaj z linijek. Linie powinny wyglądać jak macki ośmiornicy. Najbliżej centrum umieść najbardziej ogólne określenia i, oddalając się od głównego obrazka, przechodź do szczegółów.
8. Używaj obrazków, gdzie tylko jest to możliwe. Pamiętaj, że obraz wart jest tysiąca słów

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

9. Linie rysuj tej samej długości co słowo/ grafika
10. Używaj kolorów - według własnego uznania
11. Zapisz WSZYSTKIE pomysły - swoje i innych.
12. Następnie zreorganizuj mapę, aby była bardziej przejrzysta i ładniejsza.

Mapy myślowe są fenomenalną techniką zwielokrotniania wydajności mózgu, pomagającą tworzyć szybkie notatki (pomijają się przy tym proces przekładu słów na obrazy i odwrotnie), przyspieszają proces skojarzeń, pomagają zapamiętywać, aktywują prawa półkulę, uruchamiają kreatywność i pomagają rozwiązywać problemy. Wspierają analizę własnych procesów myślowych i badanie ciągów skojarzeniowych.

Mapy myśli mają zastosowanie w planowaniu, zarządzaniu i **edukacji**.

Mapa myśli jako metoda nauczania, to sposób wizualnego przedstawienia problemu z wykorzystaniem różnych form ekspresji, np: koloru, schematów, rysunków, haseł, zwrotów, symboli itp. Mapa myśli najczęściej przybiera kształt plakatu. Dominuje w niej forma graficzna, która pozwala rozbudzić wyobraźnię, fantazję i wiedzę uczniów.

Mapy myśli można uznać za metodę:

- planowania, organizowania i oceniania własnej nauki,
- poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną,
- rozwijania sprawności umysłowych oraz osobistych zainteresowań.

Mapy myśli rządzą się następującymi prawami:

- temat mapy symbolizuje centralny punkt (główne pojęcie, rysunek),
- główne zagadnienia w postaci gałęzi wybiegają promieniście z centralnego obrazu,
- na ramionach wpisuje się wyodrębnione z tematu kategorie (kluczowe słowo, rysunek),
- z ramion wyprowadza się dalsze uszczegółowienia zapisanych na nich kategorii. Są to gałęzie. Gałęzie tworzą sieć węzłów.

Tworzenie mapy myśli

- zakreśl owal lub prostokąt w centrum arkusza papieru,
- w środek wpisz literami słowo – hasło stanowiące przedmiot pracy twórczej, refleksji, analizy,
- z centrum wyprowadź pogrubione linie, nad którymi wpisz dużymi literami słowa – klucze, obrazujące główne elementy czy idee, powiązane z centralnym problemem najlepiej nadaj im formę rzeczowników,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- elementy kojarzące się z głównymi ideami zapisz obok nich i poprowadź ku nim linie,
- wprowadź znaki graficzne dla zaakcentowania ważniejszych elementów i powiązań zachodzących między nimi. Mogą to być rysunki, wykrzykniki, strzałki, znaki zapytania.

Przebieg zajęć z zastosowaniem mapy myśli

- przedstawienie tematu i celów zajęcia,
- rozdanie arkuszy papieru z zaznaczonym hasłem głównym w centrum oraz gałęziami odchodzącymi od hasła,
- poproszenie uczniów o dopisanie słów kluczy na gałęziach,
- następnie poproszenie uczniów o stworzenie na każdej głównej gałęzi podrzędnych gałęzi i zapisanie na nich skojarzeń bardziej szczegółowych w stosunku do głównych pojęć,
- prezentacja map myśli przez poszczególnych uczniów, ocena przez nauczyciela powstałych map i zajęć.

Rola nauczyciela w wprowadzaniu metody do pracy z uczniem

- pokazuje modelową mapę myśli i omawia ją posługując się kryteriami,
- wspólnie z uczniami tworzy tematyczną mapę myśli,
- daje uczniom częściowo wypełnioną mapę myśli i prosi o jej uzupełnienie,
- organizuje trening skojarzeń (gra w skojarzenia dotyczące kluczowego problemu),
- komentuje wykonane przez uczniów mapy,
- pokazuje przydatność map myśli i możliwe obszary ich wykorzystania przez przydział kolejnych zadań, których etapem lub efektem będzie mapa myśli,
- prezentuje uczniom wskazówki na temat twórczego budowania map myśli w celu wypracowania własnego stylu,
- podanie kryteriów oceny pracy metodą map myśli

Potrzebne środki:

- Papiery o dużych formatach
- Materiały piśmiennicze (kolorowe kartki, kolorowe pisaki, nożyczki, klej, gumka, korektor

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Propozycje rozwiązań w pracy z uczniami metodą mapy pojęciowej:

Praca tą metodą polega na opracowywaniu problemu przy pomocy plakatów, rysunków, obrazów, symboli, haseł. Aktywizuje wszystkich uczniów.

Wersja A i B wykorzystania metody. Przebieg pracy:

- Określenie problemu, zagadnienia, tematyki zajęć;
- Spisywanie, przez uczniów, skojarzeń związanych z podanym tematem, każde skojarzenie na oddzielnej kartce;

Wersja A.

- Złożenie przez uczniów wszystkich zapisanych kartek na jeden stos;
- Podział uczniów na grupy 4-6 osobowe;
- Wymieszanie kartek, podział wszystkich kartek na tyle zbiorów ile jest grup;
- Rozdanie zapisanych kartek poszczególnym grupom;

Wersja B

- Uczniowie w grupach wyszukują co łączy kartki w zbiorze, tworzą podzbiory, nadają nazwy tym zbiorom, podzbiорom i układają je na dużym arkuszu papieru.
- Uczniowie w poszczególnych grupach tworzą projekty plakatów, projektują mapę pojęciową: przypinają i przyklejają kartki, dorysowują i dopisują nowe hasła, łączą poszczególne zbiory odpowiednimi kolorowymi liniami, oznaczają strzałkami. Powstaje kolorowa mapa pojęciowa.
- Plakaty przekazuje się do kolejnych grup po to aby wszyscy zapoznali się ze wszystkimi koncepcjami ujęcia danego problemu;
- Po powrocie plakatów do grup – autorów, uczniowie mogą jeszcze dokonać zmian lub go uzupełnić;
- Plakaty zawieszamy i przedstawiciele grup krótko je prezentują zwracając uwagę na ideę tworzenia mapy, atmosferę w grupie podczas pracy oraz wskazują czego nowego nauczyli się podczas wspólnej pracy;
- Nauczyciel czuwa nad poprawnością merytoryczną wypowiedzi i zawartości plakatów;
- Podsumowanie pracy przez poszczególne grupy z uwzględnieniem ról grupowych jakie się wyłoniły w trakcie pracy, trudności jakich doświadczyli i jakie wnioski mogą wyciągnąć z tej pracy;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Ocena zespołu, grup i poszczególnych uczniów
- Podsumowanie pracy przez nauczyciela;

Praca tą metodą pozwala na zaktywizowanie wszystkich uczniów, może być stosowana na jednej lekcji i na kilku kolejnych, może zbierać materiał z wielu kolejnych zajęć;

Mobilizuje uczniów pracujących indywidualnie lub w grupach do dobrego przygotowania własnej mapy, którą grupa będzie prezentowała przed wszystkimi uczniami.

Może być zastosowana na każdym etapie kształcenia, na rozpoczęcie i zakończenie przedmiotu, działu programowego, modułu,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

2. Metoda puzzle, klasa-układanka, Jigsaw

Metoda przygotowująca uczniów do uczenia się i nauczania innych. Sposób pracy tą metodą polega na przyswojeniu sobie określonej wiedzy i nauczaniu tej części materiału swoich kolegów. Taki sposób pracy zachęca uczniów do uczenia się bardziej szczegółowego i głębszego poznania wiedzy.

Istotą tej metody jest to, że każdy uczestnik grupy zostaje ekspertem od określonej części wiedzy z którą przekazuje pozostałych członków zespołu

Przebieg pracy zgodny z zasadami tej metody:

Etap I Podział klasy na grupy

Klasę (zespół) należy podzielić na grupy 4-6 osobowe. Idealnie jest, kiedy klasę można podzielić na tyle grup aby liczba osób w grupie była równa liczbie grup w zespole np.: 5 grup po 5 osób każda.

Etap II Praca w grupach eksperckich

Każda grupa dostaje do przestudiowania inną część lub inny aspekt określonego tematu, działu programowego, ..

Uczniowie w każdej grupie mają za zadanie zapoznać się z materiałem, przedyskutować i uzgodnić sposób zaznajomienia z poznanymi treściami swoich kolegów z innych grup. Każda osoba w grupie musi tak dobrze zrozumieć analizowane treści aby móc wytłumaczyć je innym.

Etap III Eksperci uczą kolegów

Należy dokonać podziału na grupy w taki sposób aby w każdej grupie był jeden przedstawiciel każdej grupy eksperckiej. Przedstawiciele relacjonują czego nauczyli się w poprzednich grupach.

Etap I Praca w grupach eksperckich

Eksperci wracają do swoich grup i relacjonują czego nauczyli się w grupach poprzednich. Zachodzi konfrontacja zdobytej wiedzy i sprawdzenie czy wszyscy nauczyli się wszystkiego

Rola nauczyciela:

- Wybór odpowiedniego materiału nauczania;
- Opracowanie sposobu oceniania i kryteriów oceniania uczniów;
- Logiczny podział materiału nauczania na tyle części ile jest grup w klasie;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Przedstawienie uczniom problematyki zajęć, podanie kryteriów ocen;
- Przemyslenie i wybranie sposobu podziału na grupy np:
 - podziału na grupy eksperckie można dokonać poprzez odliczanie
 - podziału na grupy przygotowane do pracy w etapie III można dokonać przez
 - użycie kolorowych karteczek: przy pracy w 5 grupach po 5 karteczki w 5 kolorach rozdajemy tak aby każdy uczeń w każdej z grup eksperckich dostał inny kolor (może być drogą losowania w grupach lub przekazywania konkretnych kolorów wybranym uczniom;
 - po zapoznaniu się z nowym materiałem uczniowie łączą się w grupy posiadające te same kolory karteczek;
 - można stosować różne inne sposoby dzielenia na grupy ale musi być spełniony warunek, że eksperci z poszczególnych grup znajdują się w każdej nowej grupie.
- Kierowanie pracą grup, pojedynczych uczniów i całego zespołu;
- Podsumowanie pracy.

Metoda może być wykorzystywana na każdym etapie edukacyjnym. Jest szczególnie przydatna do wprowadzania nowego zagadnienia. Praca tą metodą wymusza współpracę; Aby uzyskać pozytywny rezultat każdy uczestnik procesu dydaktycznego, musi skorzystać z wiedzy i pomocy kolegi. Każdy też musi wspierać innych.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

3. Wykład informacyjny

Jest najpopularniejszym sposobem ustnej prezentacji wiedzy uczącym się. Przekazywanie wiedzy jest procesem pasywnym. Aby wykład nie był jedynie monologiem prezentera i angażował słuchaczy należy:

Przed wykładem:

- Być znawcą wykładanych treści;
- Rozpoznać potrzeby słuchaczy
- Podkreślić znaczenie i przydatność przekazywanych informacji
- Sprawdzić poziom wiedzy słuchaczy, określić czy są to nowicjusze w danej dziedzinie czy już uznane autorytety;
- Określić możliwości rozumienia wykorzystywanej terminologii przez słuchaczy;
- Nadać odpowiednią strukturę planowi wykładu;
- Przygotować materiały dla słuchaczy;
- Przygotować środki poglądowe;

W trakcie wykładu:

- Przekazywać informacje w sposób uporządkowany i dynamiczny;
- Utrzymywać kontakt wzrokowy ze słuchaczami;
- Podkreślać pozytywne cechy przekazywanej wiedzy;
- Wykorzystywać język wzmacniający przekaz;
- Swobodnie operować głosem;
- Zadawać pytania retoryczne;
- Dbać o jasny sposób wypowiedzi;
- Przestrzegać właściwego tempa wykładu;
- Stosować środki poglądowe;
- Dokonać podsumowania przekazywanych treści

Sposoby uporządkowania przekazywanych treści:

- Liniowy – na całość omawianych treści składają się określone zagadnienia. Każde zagadnienie następuje wynika z poprzedniego i zawiera w sobie podstawę do następnego;
- Koncentryczny – całość omawianych treści składa się z luźno ze sobą powiązanych zagadnień, które można omawiać w dowolnej kolejności ale trzeba je wszystkie

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- opanować aby zrozumieć całość;
- Spiralny – najpierw charakteryzuje się ogólne zagadnienie ze wskazaniem jakie zagadnienia szczegółowe wchodzi w jego skład. Następnie charakteryzuje się pierwsze zagadnienie szczegółowe i odnosi do zagadnienia ogólnego, potem następne i tak kolejno. Ciągłe odwoływanie się do ogólnego zagadnienia, choć za każdym razem w innym ujęciu, pozwala lepiej zrozumieć uczniom przekazywane treści

Wykład polega na przekazywaniu uczącym się określonych informacji.

W dydaktyce stosowany jest:

- do wprowadzenia nowego materiału, niejednokrotnie w nawiązaniu do innych części zajęć,
- po wprowadzającej pogadance,
- jako wprowadzenie do dyskusji lub jej posumowanie,
- podsumowanie materiału opracowanego i samodzielnie przedstawionego przez uczniów

Słownictwo powinno być dokładnie dobrane.

Wykład ma myśl przewodnią ściśle odnoszącą się do celów kształcenia.

Najbardziej efektywny wykład powinien się zawierać w czasie 10 – 20 minut w zależności od wieku słuchaczy

Rola nauczyciela w trakcie prowadzenia wykładu i jego przygotowaniu:

1. Przygotowanie wykładu po określeniu celów zajęć ze szczególnym zwróceniem uwagi na jego strukturę:

- Część wprowadzająca:

Przedstawienie się wykładowcy;

Cele i czas wykładu;

Związek tematu z realizowanymi treściami lub zainteresowaniami słuchaczy;

Przedstawienie planu wykładu lub jego streszczenia;

- Część główna:

Omówienie punktów kluczowych w odpowiedniej kolejności w sposób ciekawy i interesujący;

Prezentowane treści najlepiej ułożyć w formie reguła, przykład, reguła;

Wspomaganie prezentowanych treści środkami wizualnymi;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Część podsumowująca:

Krótki przegląd omówionych zagadnień;

Podkreślenie głównych punktów;

Formułowanie wniosków;

2. Przygotowanie materiałów dla słuchaczy i określenie sytuacji kiedy będziemy je przekazywać;
3. Przygotowanie środków wspomagających przekazywane treści, prezentacji multimedialnej, foliogramów, plansz, rysunków, slajdów lub tablicy albo flipcharta do wykonywania rysunków w trakcie wykładu;
4. Przeprowadzenie próby wygłoszenia wykładu, w ramach przygotowania się, w celu dokładnego określenia czasu jego trwania.

Metoda ta może być stosowana na lekcjach teoretycznych, wycieczkach, w pracy pozalekcyjnej w celu:

- Przekazania określonych wiadomości;
- Wzbudzenia zaciekawienia;
- Zainteresowania treścią;
- Zainteresowania akcją, zdarzeniem

Zaletą tej metody jest możliwość stosowania na różnych zajęciach; Możliwość stosowania w różnych warunkach dydaktycznych. Motywuje również uczniów do poznawania treści w które wprowadza. Jest możliwość zastosowania dla dużej grupy, przekazanie wielu treści w krótkim czasie, przekazanie materiału ułożonego w logicznym porządku. Możliwość stosowania na różnych zajęciach. Inspiruje do zainteresowania się omawianą problematyką.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

4. Pogadanka

Pogadanka to dialog nierówno prawnych stron:

- nauczyciela, który stawia pytania różnie rozbudowane i wie, do czego;
- ucznia, który odpowiada i nie wie do czego zmierza nauczyciel.

Rodzaje:

- wstępna;
- przedstawiająca nowe wiadomości;
- utrwalająca;
- kontrolna;

Pozwala na stworzenie nowych struktur wiadomości pod wpływem nowego zadania łączącego to co znane i to co nowe w obrębie tego samego tematu. Wiadomości te zostają następnie wykorzystane w nowych sytuacjach, do innych zadań, do nadania nowych znaczeń, i uporządkowania doświadczeń. Wszystkie te działania powinny składać się na uporządkowanie i utrwalenie wiedzy oraz kształtowanie postaw uczniów.

Pogadanka może:

- wypełnić całą lekcję – następuje konfrontacja zdobytych wiadomości z zamierzeniami nauczyciela odnośnie zasobu wiedzy, uporządkowania wiadomości, oddziaływań wychowawczych lub możliwości transformacji zdobytej wiedzy;
- być pogadanką wstępną służącą rozbudzeniu zainteresowań, ukierunkowaniu wiadomości, ukazaniu strony omawianego materiału

Rola nauczyciela:

1. Ustanowienie metodyczne celu pogadanki:

- wprowadzenie w nowy materiał
- utrwalenie poznanego materiału
- ćwiczenia w tym, co już uczniowie wiedzą
- doskonalenie znanej wiedzy;
- uzyskanie zmian w wartościach.

2. Analiza merytoryczno – logiczna wiedzy:

- zebranie nazw, faktów, pojęć, zasad i czynności;
- zbadanie związków między nimi,..

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

3. Rozłożenie wydobytych elementów między poszczególne pytania i ustalenie kolejności pytań:

- ustalenie twierdzeń o jakie należy pytać i ułożenie je w porządku dyktowanym sensownością materiału;
- ustalenie jakimi pytaniami będzie można wywołać odpowiedzi uczniów zawierające te twierdzenia lub podstawowe zagadnienia składające się na te twierdzenia;
- sprawdzenie, czy pytania będą miały związek merytoryczny i logiczny a jednocześnie związek z doświadczeniem uczniów

4. Zaprojektowanie zadań:

zadania podsumowujące materiał powinny zawierać również wiedzę opanowywaną w trakcie pogadanki.

5. Praca z uczniami:

- połączenie tematu lekcji z doświadczeniami uczniów;
- dopasowywanie pytań i odpowiedzi;
- zebranie i wykorzystanie wiadomości zgromadzonych podczas pogadanki;

Metoda polega na wytworzeniu stanu gotowości, porządkowaniu, organizowaniu i przygotowanie do pracy na lekcji poprzez:

- ustalenie tematu i celu lekcji;
- aktualizacja doświadczeń;
- przypomnienie znanych wiadomości powiązanych z nowym tematem;
- poznanie zainteresowań uczniów;
- odkrywanie przez uczniów nowych treści;
- operowanie materiałem wcześniej opanowanym;
- utrwalanie materiału;
- sprawdzanie stopnia opanowania wiedzy;

Metoda ta pozwala na aktywizowanie uczniów, motywowanie uczniów, ożywienie lekcji, intensyfikację kontaktu nauczyciela z uczniami, możliwość zastosowania w różnych fazach lekcji.

Pogadanka wymaga bardzo dobrego przygotowania wbrew utartej opinii nauczycieli.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

5. Klasyczna metoda problemowa

Nauczanie problemowe polega na kierowaniu pracą uczniów, którzy zdobywają nowe wiadomości i umiejętności podczas rozwiązywania problemów teoretycznych i praktycznych. Uczy to uczniów dostrzegania, formułowania i rozwiązywania problemów oraz sprawdzania wartości rozwiązania. Taki sposób pracy aktywizuje ucznia zarówno w sferze intelektualnej jak i badawczej co motywuje go do pracy, uczenia się i do działania.

Proces nauczania problemowego opiera się na samodzielnym dochodzeniu uczniów do wiedzy, wytwarzaniu pomysłów i ich weryfikacji.

Metody problemowe umożliwiają przekształcenie wiedzy biernej w wiedzę czynną oraz sprzyjają zdobywaniu nowych wiadomości i stosowaniu ich

w praktyce. Stosowanie metod problemowych mobilizuje uczniów do analizy sytuacji, których od razu nie potrafią zrozumieć, sobie ich wytłumaczyć czy rozwiązać. Analiza takiej sytuacji wymaga wyodrębnienia danych które są znane jak i tych które są nieznanne. Pozwoli to na wyszukiwanie informacji niezbędnych do wyjaśnienia zaistniałej sytuacji lub znalezienia sposobów umożliwiających rozwiązanie problemów z nią związanych.

Czynności wykonywane przez uczniów indywidualnie lub zbiorowo odbywają się na trzech poziomach poznania:

- I. Poznanie konkretnych – podczas poszukiwania danych empirycznych;
- II. Budowanie modeli – dostosowywanie do swojej wiedzy i umiejętności znanych elementów całości i związków między nimi oraz uzupełnianie układu nowymi elementami;
- III. Uogólnianie efektów rozwiązania poprzez formułowanie twierdzeń, praw, prawidłowości, zasad, norm czy sposobów działania praktycznego;

Problem musi zawierać dane częściowo już uczniom znane i jakieś niewiadome, które należy zdobyć.

Przez problem w dydaktyce można rozumieć:

- Odczuwaną, przez uczącego się, trudność teoretyczną lub praktyczną, którą można rozwiązać poprzez własne działania badawcze;
- Strukturę informacji o niepełnych danych, którą należy uzupełnić o wymagane elementy i wyjaśnić relacji między nimi.
- Rodzaj zadania, którego uczący się nie może rozwiązać za pomocą swoich wiadomości i umiejętności;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- cel poszukiwań zwykle sformułowany w formie pytania o to co jest nieznanne;

W praktyce szkolnej problemy można podzielić na dwa typy:

I. Typu „OGKRYĆ”

Rozwiązywanie tego typu problemów pobudza czynności umysłowe. Problemy te posiadają z reguły jedno rozwiązanie, którym najczęściej może być odkrycie przyczyny lub skutku jakiegoś zjawiska, odkrycie nieznanego jeszcze uczniowi pojęcia, stosunku czy zależności występującej w poznawanej rzeczywistości. Proces rozwiązywania tego typu problemów nazywany jest procesem zbieżnym, konwergencyjnym. Problemy tego typu wiążą się z pokonywaniem trudności teoretycznych.

II. Typu „WYNALEŹĆ”, „SKONSTRUOWAĆ”

Rozwiązywanie tego typu problemów związane jest z uruchomieniem procesu myślowego na drodze od teorii do praktyki. Uczący się wykorzystuje znane metody do rozwiązania nowych problemów lub poszukuje nowych metod zastosowania teorii w praktyce. Istnieje tu możliwość znalezienia wielu rozwiązań. Proces ten nazywamy rozbieżnym, dywergencyjnym.

Szczególną uwagę należy zwrócić na umiejętne wykorzystanie sytuacji tworzących się w trakcie pracy uczniów.

Organizacja pracy nauczyciela polega na sformułowaniu problemu (zadania do rozwiązania) posiadającego niezbędne minimum wiedzy z danego zakresu znanej uczniom i kierowaniu:

- procesem formułowania i pojmowania problemów - pomoc uczniom w jednoznacznym rozumieniu postawionego problemu;
- procesem gromadzenia pomysłów na rozwiązanie problemów;
- formułowaniem pomysłów na rozwiązanie problemu,
- procesem weryfikacji zebranych pomysłów;
- procesem opracowywania sposobów wdrażania wybranych rozwiązań;
- procesem sprawdzania wdrażanych rozwiązań;

Ponadto nauczyciel powinien:

- Zapewnić niezbędne środki do działania;
- Zadbac o utrzymanie atmosfery rzetelnej i poważnej pracy;
- Czuwać nad systematyzowaniem, utrwalaniem i stosowaniem wiedzy zdobytej przez uczniów do rozwiązywania problemów;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Zaletą pracy tą metodą jest dominacja uczenia się nad nauczaniem, motywowanie i aktywizowanie uczniów, samodzielne zdobywanie wiedzy i jej stosowanie, nabywanie przekonań o własnych umiejętnościach, podejmowanie się rozwiązywania coraz trudniejszych problemów, kształtowanie poczucia własnej wartości, przygotowanie do życia w zmieniających się realiach;

6. Dyskusja

Dyskusja dydaktyczna to zorganizowana wymiana myśli i poglądów uczestników zajęć na dany temat. To wymiana informacji, prezentowanie różnych stanowisk myślenia, opinii a tym samym na wszechstronnym naświetleniu zjawisk, zdarzeń, faktów przez biorących w niej udział. Aktywne uczestnictwo uczącego się

w rozwiązywaniu problemów, udzielaniu odpowiedzi na pytania i korzystanie ze wspólnych dociekań rozważań i wniosków. Może przyczynić się do analizy zagadnień, które wymagają gruntownego i wszechstronnego rozważania. Dzięki dyskusji można wykazać słuszność lub bezzasadność różnych sądów. Służy rozszerzeniu wiadomości na określony temat.

Jest ćwiczeniem poprawności myślenia, ścisłości wyrażania się. Uczy prawidłowego odnoszenia się do osób mających inne zdanie, kształtuje umiejętność oceny stanowiska partnerów oraz samooceny własnego zdania. Umożliwia lepsze poznanie przez uczącego uczących się i daje możliwość kreowania ich postaw.

Etapy dyskusji:

1. Wprowadzenie:

- ustalenie przedmiotu i celu dyskusji;
- przypomnienie lub uzupełnienie niezbędnej wiedzy;
- sformułowanie problemu w sposób dobrze wprowadzający do omawianego zagadnienia i pobudzający do myślenia i wypowiedzania się na dany temat;
- określenie ram czasowych dyskusji;

2. Dyskusja właściwa – zespołowe rozwiązywanie problemu pod kierunkiem prowadzącego dyskusję, którego zadaniem, w zależności od sytuacji, może być:

- kierunkowanie i porządkowanie treści wypowiedzi;
- przeformułowywanie pytań i wypowiedzi;
- zadawanie pytań naprowadzających;
- stawianie pytań konkretnym osobom;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- udzielanie dodatkowych wyjaśnień;
 - porządkowanie treści wypowiedzi;
 - prowadzenie do wysunięcia konkretnych propozycji rozwiązań i wniosków;
 - pilnowanie głównego wątku dyskusji;
 - przestrzeganie dyscypliny czasowej;
 - podsumowywanie kolejnych fragmentów dyskusji;
3. Podsumowanie wyników – uświadomienie uczestnikom dyskusji jej rezultatów poprzez:
- zebranie nowo zdobytych informacji;
 - usystematyzowanie zdobytych informacji według określonych kryteriów;
 - zestawienie spraw nie załatwionych i otwartych;
 - przekazanie informacji zwrotnych uczestnikom dyskusji;
 - dokonanie oceny poszczególnych uczniów;
 - podziękowanie, pożegnanie;

Zadania nauczyciela:

1. Opracowanie szczegółowych celów do wybranego tematu dyskusji.
2. Ustalenie reguł dyskusji.
3. Przypomnienie zasad udzielania informacji zwrotnych, np.:
Informacja zwrotna powinna:
 - odnosić się do konkretnego zachowania lub wypowiedzi a nie do osobowości;
 - być sformułowana jasno i precyzyjnie;
 - opisywać wrażenia a nie oceniać wypowiadających się;
 - oddzielać spostrzeżenia od przypuszczeń i odczuć;
 - przekazywana w formie „komunikatu JA”;
 - przekazywana we właściwym, przyjaznym tonie;
 - uwzględniać informacje pozytywne i negatywne;
4. Przypomnienie zasad przyjmowania informacji zwrotnych:
Przyjmując informację zwrotną należy:
 - słuchać aktywnie;
 - stawiać dodatkowe pytania jeśli coś było niezbyt jasne;
 - traktować ją jako szansę do dalszego funkcjonowania w grupie, zespole, społeczeństwie;
 - być otwartym na przyjmowanie informacji pozytywnych;
 - być otwartym na przyjmowanie uwag krytycznych;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- w razie potrzeby wyjaśniać własne postępowanie bez jego obrony i usprawiedliwiania;
5. Zaznajomienie uczniów z podstawowymi cechami i etapami dobrze prowadzonej dyskusji;
 6. Systematyczne wdrażanie uczniów do kształtowania umiejętności prowadzenia dyskusji poprzez:
 - prawidłowe, jednoznaczne formułowanie problemów i pytań;
 - formułowania jasnych, zwięzłych i rzeczowych wypowiedzi;
 - prezentowanie własnych poglądów;
 - dobieranie odpowiednich argumentów uzasadniających wypowiedzane poglądy;
 - słuchanie wypowiedzi innych;
 - formułowanie kontrargumentów;
 7. Przypomnienie lub sformułowanie podstawowych zasad dyskusji (najlepiej umieszczenie ich w formie plakatu, slajdu, foliogramu w miejscu widocznym w trakcie trwania dyskusji):

Przykładowe „ZASADY” dla uczestników dyskusji:

 - Słuchajcie się wzajemnie
 - Mówcie za siebie
 - Uzasadniajcie znaczenia
 - Wypowiadajcie się tylko na temat
 - Stosujcie rekapitulacje
 - Zadawajcie przede wszystkim pytania otwarte
 - Nie przerywajcie wypowiedzi innym
 - Nie mówcie jednocześnie
 - Włączajcie się do dyskusji za zgodą prowadzącego
 - Bądźcie opanowani, nie ulegajcie emocjom
 - Przestrzegajcie zasad komunikacji niewerbalnej
 - Mówcie krótko i na temat
 - Argumentujcie rzeczowo swoje stanowisko
 - Wysłuchujcie argumentów drugiej strony
 - Nie dyskutujcie o wartościach z zamiarem przekonania kogoś
 - Nie atakujcie osób przedstawiających własne argumenty
 - Dla podważenia stanowiska strony przeciwnej używajcie własnych argumentów
 - Nie poddawajcie się jeśli nie zostaliście przekonani
 - Poznajajcie stanowiska, opinie i racje drugiej strony
 - Nie obrażajcie swoich przeciwników i sami się nie obrażajcie
 - Nie ośmieszajcie strony przeciwnej
 - Nie przyczepiajcie łątek
 - Nie róbcie aluzji

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Gdy wyczerpalicie argumenty a wasi adwersarze nie zostali przekonani zakończcie dyskusję
 - Gdy poziom emocji jest zbyt wysoki i grozi wybuchem zakończcie dyskusję
 - Kończąc przedwcześnie dyskusję podkreście różnice zdań i podsumujcie rezultaty
8. Prowadząc dyskusję lub przygotowując ucznia do prowadzenia dyskusji nauczyciel pamięta o tym, że osoba prowadząca dyskusję:
- zachęca do dalszego udziału w dyskusji i do aktywnego słuchania poprzez powtórzenia wypowiedzi uczestników dyskusji w formie –jeśli dobrze zrozumiałem,...;
 - ośmiela nieśmiałyh poprzez imienne zaproszenie do dyskusji;
 - pozwala zastanowić się nad odpowiedzią poprzez chwilowe zatrzymanie dyskusji, odpowiedzenie pytaniem na pytanie,...;
 - gromadzi różne poglądy, włącza do dyskusji coraz więcej osób;
 - podkreśla ważność osób stawiających pytania poprzez powtarzanie pytania na które nie uzyskano odpowiedzi;
 - czuwa nad tym aby niczego nie przeoczyć;
 - poważnie traktuje wszystkich rozmówców;
 - wszystkie wypowiedzi traktuje na równi;
 - nie forsuje własnego zdania;
 - jest tolerancyjny;
 - jest uprzejmy;
 - wyraża się jasno i zrozumiale;
 - umie podsumowywać;
 - jest cierpliwy;
 - stawia właściwe pytania w odpowiednim miejscu jest taktowny;
 - konsekwentnie dąży do celu,
 - jest otwarty;

9. Przygotowanie merytoryczne i metodyczne dyskusji.

Metodę tę można stosować w przypadku gdy:

1. Chcemy zaznajomić uczniów:

- z zagadnieniem nie mającym jednoznacznego rozwiązania;
- z zagadnieniami szczególnie trudnymi i złożonymi;
- ze szczególnie trudnymi przypadkami praktycznymi wywołującymi kontrowersyjne sądy i opinie;

2. Chcemy by uczniowie:

- poznawali nowe wiadomości;
- uzyskali ogólny pogląd na jakieś zagadnienie;
- poznali różne strony jakiegoś problemu;
- poznali logiczny punkt widzenia;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

3. Chcemy aby uczestnicy:

- generowali nowe pomysły;
- tworzyli nowe rozwiązania;
- wykorzystywali własne doświadczenie;

- akceptowali kontrowersyjne idee;

4. Chcemy by uczestnicy:

- poznawali się nawzajem;
- angażowali się w pracę grupy;
- dzielili się doświadczeniem i pomysłami;

5. Może być stosowana:

- po wycieczce;
- po wysłuchaniu wykładu;
- projekcji filmu;

Jest to bardzo wartościowa metoda pobudzająca i rozwijająca myślenie. Może być skuteczna w nauczaniu wiedzy, kształtowaniu postaw i umiejętności np.:

- formułowania myśli i ich wypowiedzenia;
- oceny zdania partnerów;
- rozumienia innych ludzi i ich poglądów;
- korzystania z doświadczeń innych;
- wymiany poglądów;
- zespołowego rozwiązywania problemów;
- krytycznego spojrzenia na własne poglądy;
- weryfikowania własnych poglądów;
- oceny argumentów i ich oddzielania od pseudoargumentów;
- analizowania i oceniania faktów, sięgania do źródeł;

Metoda ta może być stosowana w licznej klasie i małej grupie. Dyskusja wzbudza zainteresowanie uczniów omawianą problematyką, aktywizuje uczniów i wzmacnia atmosferę zaufania w klasie. Motywuje uczniów do pogłębiania wiedzy i pracy nad sobą. Przygotowuje do dokonywania samooceny.

Dyskusja to sztuka wyrażania swojego zdania, argumentacji i trening szacunku dla przekonań innych.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Rodzaje dyskusji: związane z wykładem, okrągłego stołu, wielokrotna, burza mózgów, panelowa, metaplan, dyskusja kielecka, śnieżna kula, dywanik pomysłów, akwarium, pro-contra, debata, „za” i „przeciw”, dyskusja 635, dyskusja punktowana, dyskusja „66”, „Philips 66”, „rój pszczół”...

7. Dyskusja związane z wykładem

Dyskusja ta ma na celu wyjaśnienie wątpliwości uczących się co do tez i sformułowań zawartych w wykładzie w celu lepszego zrozumienia jego treści. Umożliwia konfrontację informacji zawartych w wykładzie z dotychczasową wiedzą uczniów. Pozwala na bardziej wnikliwą analizę problemu i umożliwia nauczycielowi dopowiedzenie dodatkowych, nie powiedzianych w trakcie wykładu elementów wiedzy. Uczniowie mają możliwość wyrazić swoje wrażenia i określić własne stanowisko odnośnie analizowanych treści jak i sposobu przedstawienia problemu. Dyskusja związana z wykładem najczęściej przebiega według następującego schematu:

1. Przeprowadzenie wykładu;
2. Postawienie pytań problemowych przez wykładowcę;
3. Wprowadzenie do dyskusji;
4. Postawienie przez słuchaczy pytań uzupełniających;
5. Udzielanie przez nauczyciela odpowiedzi na otrzymane pytania;
6. Podsumowanie dyskusji;
7. Ocena dyskusji i jej osób w niej uczestniczących

Zadaniem nauczyciela jest przeprowadzenie wykładu, przygotowanie pytań problemowych, opracowanie celów dyskusji, przygotowanie planu dyskusji, określenie ram czasowych, ewentualnych pytań pomocniczych, ocena dyskusji, opracowanie kryteriów i sposobów oceny dyskusji i jej uczestników.

Metoda ta umożliwia uzyskanie informacji zwrotnych o stopniu zrozumienia prezentowanego materiału przez uczniów, o umiejętnościach stosowania wiedzy przez uczniów, o umiejętnościach komunikacyjnych uczniów, o umiejętności przekazywania wiedzy przez nauczyciela i umiejętnościach komunikacyjnych nauczyciela.

Umożliwia utrwalenie przekazywanych treści, pozwala na wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości. Pozwala na bardziej wnikliwą analizę problemu.

Można pracować z całą klasą, grupą słuchającą wykładu

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

8. Dyskusja wielokrotna

Polega na wymianie informacji, prezentowanie różnych stanowisk myślenia, opinii a tym samym na wszechstronnym naświetleniu zjawisk, zdarzeń, faktów prze biorących w niej udział. Dyskusja wielokrotna przebiega w trzech fazach.

Faza I i III ma charakter plenarny, faza II odpowiada pracy wmałych grupach. Przedmiotem dyskusji może być to samo zagadnienie lub oddzielny problem, stanowiący element jakiejś całości.

DYSKUSJA „A” – przedmiotem dyskusji w poszczególnych grupach jest ten sam problem

Ogniwa tej dyskusji będą następujące:

Faza I

- wprowadzenie określające problem,
- podział na grupy wybór liderów grup,
- przydział zagadnień dla grup,

Faza II

- dyskusja w grupach,
- wybór określonego rozwiązania,
- uzasadnienie rozwiązania.

Faza III

- Prezentacja wyników przez liderów, poszczególnych grup na forum;
- Dyskusja plenarna z udziałem liderów i wszystkich członków grup;
- Wybór i uzasadnienie optymalnego rozwiązania w formie:
 1. Przegłosowania jednej z propozycji;
 2. Przegłosowania propozycji syntezy pomysłów zgłoszonej przez nauczyciela;
 3. Narzucenia przez nauczyciela, wynikającego z dyskusji, określonego rozwiązania;
 4. Podanie rozwiązań alternatywnych, jeżeli z dyskusji wyniknie kilka dobrych rozwiązań określonego problemu;
 5. Uzasadnienie przyjętego wyboru rozwiązania problemu przez uczestników dyskusji;
 6. Zebranie argumentów przez nauczyciela i ostateczne ich sformułowanie;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

7. Uzasadnienie argumentacji przez nauczyciela w przypadku dużej rozbieżności przedstawionych argumentów;

- Podsumowanie pracy:
 1. Wyrażenie opinii o osiągnięciu założonych celów;
 2. Dokonanie oceny opisowej pracy poszczególnych grup i ich liderów;
 3. Dokonanie oceny dyskusji plenarnej ze wskazaniem na uczestników najbardziej aktywnych oraz mających największy wkład w rozwiązanie problemu;
 4. Wystawienie ocen szkolnych uczniom;

Zadanie nauczyciela jest zapoznanie uczestników z problematyką i celami rozważań. Przed prowadzeniem dyskusji rola nauczyciela sprowadza się do należy:

1. Przygotowania zestawu materiałów niezbędnych do analizy i rozwiązania określonego problemu, zadania;
2. Opracowania na piśmie zadań dla każdej z grup;
3. Przypomnienia lub zapoznanie uczestników dyskusji z rolą lidera w grupie;
4. Opracowania arkusza oceny dyskusji adekwatnego do danego problemu;
5. Opracowania kryteriów oceny;
6. Przygotowania sali lekcyjnej stanowisk umożliwiających pracę w grupach;

Faza I

- uzasadnienia wartości problemu i potrzeby jego rozwiązania;
- dokonania podziału uczących się na grupy (najlepiej 3-4 osobowe);
- przydziału zadań i niezbędnych środków poszczególnym grupom;

Faza II

- wspierania, w miarę potrzeby, liderów grup którzy:
 1. wybierają i proponują formę dyskusji w grupie;
 2. odpowiadają za organizację i przebieg pracy w grupie;
 3. akceptują przyjęte przez grupę rozwiązania problemu;
 4. przygotowują się do zaprezentowania wyników pracy grupy na forum;
- czuwania nad sprawnym przebiegiem dyskusji w określonych uprzednio ramach czasowych;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Faza III

- organizacja przedstawianych przez liderów wyników prac grup;
- prowadzenie dyskusji plenarnej;
- Wybór i uzasadnienie optymalnego rozwiązania

Podsumowanie i zakończenie i zajęć, prośba o wyrażenie odczuć liderów i pozostałych uczestników dyskusji.

Podsumowanie pracy.

DYSKUSJA „B” – analizowany problem zajęć jest wspólny ale przedmiotem dyskusji w poszczególnych grupach są inne jego aspekty

Przebieg dyskusji:

Faza I

- wprowadzenie określające problem główny i problemy szczegółowe;
- podział na grupy wybór liderów grup;
- przydział zagadnień szczegółowych dla poszczególnych grup określony przez nauczyciela lub w drodze losowania;

Faza II

- zapoznanie się grup ze szczegółowymi zadaniami;
- analiza źródeł informacji;
- dyskusja w grupach;
- wybór określonego rozwiązania;
- Przygotowanie uzasadnienia rozwiązania;

Faza III

- Prezentacja wyników przez liderów:
 1. Prezentacja lidera grupy I;
 2. Dyskusja nad propozycją grupy I;
 3. Wybór ostatecznego rozwiązania problemu omawianego w grupie I;
 4. Uzasadnienie przyjętego rozwiązania grupy I;

Przebieg prezentacji liderów grup (punkt 1-4) następuje tyle razy ile grup liczy cały zespół

- Dyskusja plenarna z udziałem liderów i wszystkich członków grup;
 1. Wybór i uzasadnienie optymalnych rozwiązań;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

2. Zapisanie poszczególnych rozwiązań;
3. Uzasadnienie przyjętego wyboru rozwiązań analizowanego problemu przez uczestników dyskusji;
4. Podsumowanie pracy;
5. Wyrażenie opinii o osiągnięciu założonych celów;
6. Dokonanie oceny opisowej pracy poszczególnych grup i ich liderów;
7. Dokonanie oceny dyskusji plenarnej ze wskazaniem na uczestników najbardziej aktywnych oraz mających największy wkład w rozwiązanie problemu;

Wystawienie ocen szkolnych uczniom;

Zadaniem nauczyciela w przypadku stosowania tego typu dyskusji, gdzie analizowany problem zajęć jest wspólny ale przedmiotem dyskusji w poszczególnych grupach są inne jego aspekty jest:

1. Zapoznanie uczestników z problematyką i celami rozważań;
2. Przygotowanie zestawów materiałów niezbędnych do analizy i rozwiązania określonych problemów dla poszczególnych grup;
3. Opracowanie na piśmie zadań dla każdej z grup;
4. Przypomnienie lub zapoznanie uczestników dyskusji z rolą lidera w grupie;
5. Opracowanie arkusza samooceny udziału w rozwiązywaniu problemu dla każdej grupy;
6. Opracowanie arkusza oceny dyskusji plenarnej;
7. Opracowanie kryteriów oceny;
8. Przygotowanie sali lekcyjnej stanowisk umożliwiających pracę w grupach;

Faza I

- uzasadnienie wartości problemu i potrzeby jego rozwiązania oraz formy pracy nad tym rozwiązaniem;
- dokonanie podziału uczących się na grupy (najlepiej 3-4 osobowe), można zastosować dobór celowy, zgodny z zainteresowaniami uczniów lub dobór losowy;
- przydział zadań i niezbędnych środków poszczególnym grupom;

Faza II

- wspieranie, w miarę potrzeby, liderów grup którzy:
 1. wybierają i proponują formę dyskusji w grupie;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

2. odpowiadają za organizację i przebieg pracy w grupie;
 3. akceptują przyjęte przez grupę rozwiązania problemu;
 4. przygotowują się do zaprezentowania wyników pracy grupy na forum;
- czuwanie nad sprawnym przebiegiem dyskusji w określonych uprzednio ramach czasowych;

Faza III

- organizacja przedstawianych przez liderów wyników prac grup;
- prowadzenie dyskusji plenarnej;
- Zebranie proponowanych rozwiązań i ich uzasadnienie;
- podsumowanie pracy:

Podsumowanie i zakończenie i zajęć, prośba o wyrażenie odczuć liderów i pozostałych uczestników dyskusji.

Dyskusja wielokrotna może być stosowana podczas rozwiązywania różnych zadań z jednego zakresu materiału, rozwiązywania zadań mających więcej niż jedno rozwiązanie, rozwiązywanie zadań o tym samym stopniu trudności przez grupy dobierane celowo. Można ją stosować na podsumowanie zajęć, w prowadzeniu spotkań z rodzicami, na lekcjach, na zebraniach różnych grup społecznych, na konferencjach, na seminariach.

Praca tą metodą daje możliwość uzyskania wielu propozycji rozwiązań w krótkim czasie, aktywizuje uczniów, przygotowuje uczniów do kierowania zespołem, kształtuje umiejętności dokonywania samooceny, przygotowuje uczniów do prezentacji własnego stanowiska.

9. Dyskusja „Burza mózgów”

Jest to luźno powiązana forma dyskusji umożliwiająca uczestnikom generowanie pomysłów, które są analizowane po zakończeniu fazy ich zgłaszania. Jest odmianą dyskusji polegającą na umożliwieniu uczniom szybkiego zgromadzenia wielu konkurencyjnych lub uzupełniających się hipotez rozwiązania problemu, któremu poświęcona jest dana jednostka metodyczna lub jej fragment. Można zgłaszać wszystkie najbardziej śmiałe lub nedorzeczne pomysły rozwiązania, choćby nietypowe, ryzykowne i nierealne, w obojętnej formie, żeby nawet chwila namysłu nad poprawnością językową nie zmniejszała pomysłowości. Pomysły te nie mogą być oceniane ani komentowane a na ich autorów nie mogą służyć żadne obowiązki ani odpowiedzialność.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Cała konstrukcja burzy mózgów jest tak przemyślana, aby przerwać komunikację między fazą produkcji pomysłów i ocenianiem pomysłów.

Metoda ta jest nazywana giełdą pomysłów, sesją odroczonego wartościowania, sesją nowych pomysłów, metodą brainstorming - Osborna, konferencja dobrych pomysłów, jarmark pomysłów, sesja odroczonej oceny, techniką grupowego samodzielnego i twórczego myślenia.

Fazy burzy mózgów:

Faza I

- Wprowadzenie, wstępne określenie problemu, zadania, zagadnienia,
- omówienie sposobu pracy metodą burzy mózgów;
- przedstawienie zasad obowiązujących w trakcie pracy:
 1. Pomysły powinny być zwięzłe i konkretnie sformułowane;
 2. Każdy pomysł jest dobry;
 3. Pomysły zgłasza się spontanicznie, bez określania kolejności;
 4. Należy zgłaszać pomysły, nawet luźno związane z tematem które według pomysłodawcy są absurdalne i niedorzeczne;
 5. Jednorazowo można zgłosić jeden pomysł;
 6. Każdy pomysł należy zapisać w formie podanej przez autora;
 7. Nie należy krytykować pomysłów;
 8. Nie należy komentować zgłaszanych pomysłów;
 9. Nie wolno wtrącać własnych propozycji do pomysłów innych;
 10. Zgłaszane pomysły inspirują następne;
 11. Głos zabieramy na znak prowadzącego;
 12. Wszyscy uczestnicy mają równe prawa do zgłaszania pomysłów;
 13. Zgłaszanie pomysłów odbywa się w określonym przez prowadzącego czasie;
- sformułowanie problemu przez nauczyciela,

Faza II

- Zgłaszanie i rejestrowanie pomysłów;
- Odczytanie zapisanych pomysłów;
- Zadawanie pytań przez uczestników odnośnie zapisanych kwestii;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Wyjaśnianie, doprecyzowanie i uzasadnianie zgłoszonych pomysłów przez ich autorów;

Faza III

- Dyskusja nad pomysłami (plenarna lub w gronie „ekspertów”), może odbywać się bezpośrednio po zakończeniu zgłaszania pomysłów lub zostać odroczone na określony czas;
- Analiza i ocena pomysłów;
- Dokonanie wyboru najbardziej przydatnego, najlepszego pomysłu, pomysłów, które będą stanowić rozwiązanie analizowanego problemu;

Faza IV

- Przedstawienie i omówienie wybranych rozwiązań na forum;
- Uzasadnienie dokonanego wyboru;
- Określenie sposobu wykorzystania pomysłów w praktyce;

Rolą nauczyciela jest sformułowanie problemu i sprawdzenie jego zrozumienia przez uczniów, określenie czasu dyskusji, mobilizowanie uczniów do wypowiedzania się, dokonanie niezbędnych ustaleń np.: każdy powinien zgłosić przynajmniej jeden pomysł, wytworzenie właściwej, swobodnej atmosfery inspirującej do wysuwania jak największej liczby pomysłów, ożywianie dyskusji poprzez kierunkowanie myślenia, skrupulatne zapisywanie pomysłów, czuwanie nad prawidłowym przebiegiem dyskusji i przestrzeganiem jej zasad, czuwanie nad przestrzeganiem ustalonych norm czasowych, odczytanie zapisanych pomysłów, kierowanie wyjaśnieniami i doprecyzowywaniem wypowiedzi, kierowanie analizą i oceną pomysłów, kierowanie wyborem pomysłów, kierowanie przygotowaniem uzasadnienia wyboru najlepszych pomysłów:

Sposób I:

1. Pogrupowanie pomysłów według takich samych lub podobnych rozwiązań;
2. Podział uczniów na tyle grup ile jest grup pomysłów;
3. Przydział grup pomysłów do poszczególnych grup uczniów;
4. Przygotowanie przez zespoły analizy pomysłów;
5. Wybór przez grupy jednego rozwiązania;
6. Prezentowanie rozwiązań przez poszczególne grupy;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Sposób II:

1. Podział klasy na zespoły;
2. Przydział każdemu zespołowi, proporcjonalnej liczby pomysłów z ustalonej listy;
3. Ustalenie kryteriów oceny pomysłów;
4. Analiza i ocena pomysłów w zespołach;
5. Wybór propozycji spełniających ustalone wcześniej kryteria;
6. Opracowanie przez grupy uzasadnienia wyboru;
7. Zaprezentowanie wybranych propozycji i uzasadnienie ich wyboru na forum;

8. Wybór najlepszego rozwiązania przez całą klasę;
9. Podsumowanie zajęć

Metodę tę stosuje się w procesie rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji i kreatywnego myślenia na zajęciach szkolnych, w kształceniu dorosłych, w rozwiązywaniu problemów w zakładach pracy, w życiu gospodarczym i społecznym. Jest metodą łatwą do zastosowania, nie wymaga wysokiej jakości sprzętu a rezultaty mogą być szybko zauważalne. Zachęca do kreatywnego myślenia, pozwala na systematyzowane generowanie pomysłów. Stymuluje kreatywność poprzez wykorzystywanie jednych pomysłów do generowania następnych. Zapewnia dostarczenie więcej propozycji niż praca pojedynczych osób. Aktywizuje wszystkich uczestników. W krótkim czasie gromadzona jest duża liczba pomysłów. Doskonali umiejętności komunikowania się. Wpływa na rozwój zespołu.

10. Dyskusja kielecka

Dyskusja wieloszczeblowa, pisemno – ustna połączona z wizualizacją, prowadzona w grupach.

Przebieg dyskusji:

Etap I

- Prowadzący wypisuje kilka pytań na tablicy, flipcharcie, slajdzie;
- Uczestnicy odpowiadają na postawione pytania, odpowiedź na każde pytanie na oddzielnej kartce;
- Odpowiedzi zostają złożone w oznaczonym numerem pytania miejscu;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Etap II

- Zespół biorący udział w dyskusji należy podzielić, najlepiej losowo, na tyle grup ile jest pytań;
- Każda grupa analizuje wszystkie odpowiedzi na określone pytanie i opracowuje je w formie plakatu;

Etap III

- Prezentacja plakatów, zawierających poglądy całego zespołu na określony problem;

Podsumowanie i zakończenie dyskusji.

Zastosowanie do powtórzenia materiału, rozwiązywania różnych zadań, badanie opinii uczniów, uczestników konferencji, narady na problem określony w pytaniach w ewaluacji zajęć.

11. Dyskusja śnieżna kula

Dyskusja zwana piramidową, wieloszczeblową lub cichą.

Po omówieniu tematyki dyskusji i zapoznaniu grupy z jej zasadami prowadzący postępuje zgodnie z przedstawionymi etapami, przy założeniu, że zespół, klasa, biorąca udział w dyskusji liczy 32 osoby:

Etap I

Określenie tematu, problemu dyskusji;

Rozdanie kartek, najlepiej w określonym kolorze, wszystkim uczestnikom dyskusji;

Każdy uczestnik opisuje własne stanowisko na oddzielnej karteczce;

Etap II

Uczestnicy w parach uzgadniają wspólne stanowisko i zapisują je na oddzielnej kartce;

Etap III

Uczestnicy łączą się w czwórki, uzgadniają wspólne stanowisko i zapisują go na oddzielnej kartce;

Etap IV

Uczestnicy dyskusji łączą się w ósemki, analizują zapisy powstałe w czwórkach, uzgadniają wspólne stanowisko i dokonują jego zapisu;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Etap V

Uzgadnianie stanowiska wspólnego w grupach szesnastoosobowych;

Etap VI

Zapis i prezentacja uzgodnionych wyników przez przedstawicieli grup szesnastoosobowych;

Etap VII

Porównanie zapisanych propozycji;

Podjęcie wspólnego stanowiska przez obydwie grupy lub pozostawienie przedstawionych uzgodnień;

Zastosowanie do wprowadzenie do nowego materiału, powtórzenie, utrwalenie określonych treści, rozpoznanie umiejętności dokonywania określeń wybranych terminów.

Praca tą metodą daje szansę każdemu na sprecyzowanie swojego zdania na określony temat. Pozwala na powolne ośmielanie uczestników dyskusji do prezentowania własnego stanowiska w coraz większej grupie. Pozwala uczestnikom i prowadzącemu śledzić proces uzgadniania stanowisk.

12. Dyskusja 635

Metoda rozwiązywania problemów w sposób twórczy. Służy poszukiwaniu rozwiązań. Generuje nowe pomysły w myśl zasady, że każdy pomysł inspiruje powstanie pomysłu następnego. Nazwa metody pochodzi od tego, że zakłada się pracę w sześciu grupach, jest 5 rund, przejść arkusza pracy grupy i każde przejście obliguje grupę do znalezienia trzech nowych propozycji

Przebieg pracy:

1. Podanie tematu, problemu, zagadnienia, którym należy się zająć;
2. Podział zespołu na 6 grup;
3. Nadanie każdej grupie numeru od 1 do 6;
4. Rozmieszczenie grup w kolejności zgodnej z przypisanymi im numerami, najlepiej w kręgu;
5. Rozdanie kart ćwiczeń (w załączeniu);
6. Wprowadzenie do problematyki;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

7. Podanie zasad i rozpoczęcie pracy:

- Każda grupa otrzymuje swój arkusz pracy, którego numer jest zgodny z numerem grupy;
- Grupa wpisuje 3 pomysły, sugestie, odpowiedzi jak należy postąpić aby doprowadzić do rozwiązania problemu;
- Po zapisaniu przez wszystkie grupy ich propozycji następuje przekazywanie kart pracy do następnych grup 1sza do drugiej, druga do trzeciej,.....6 ta do pierwszej lub np.: zgodnie z ruchem wskazówek zegara;
- Grupy zapoznają się z zapisami grup poprzednich i wpisują trzy propozycje własne, nie można wpisywać tych pomysłów, które już zostały zapisane przez grupę na innym arkuszu;
- Przekazywanie kart i zapisywanie pomysłów trwa do chwili aż karty zostaną przekazane dokrup, które rozpoczynały na nich pracę (5 rundek);

8. Grupy zapoznają się z zapisami, prezentują prace, dokonają oceny zapisów według ustalonych kryteriów:

- Pomysły najłatwiejsze do zrealizowania;
- Pomysły najbardziej twórcze;
- Pomysły niekonwencjonalne;
- Pomysły
-

9. Zebranie przez prowadzącego pomysłów wskazanych przez poszczególne grupy, zestawienie ich na jednym arkuszu i zaprezentowanie całemu zespołowi;

10. Wspólna ocena najbardziej innowacyjnych rozwiązań;

Podsumowanie pracy;

Zadaniem nauczyciela jest przygotowanie problemu, opracowanie kryteriów oceny zapisywanych pomysłów, przygotowanie kart do pracy w grupach, kierowanie pracą zespołu i poszczególnych grup, podsumowanie pracy.

Praca tą metodą służy poszukiwaniu rozwiązań. Najlepiej ją stosować kiedy liczba osób podzieli się na 6. Ale, jak każdy sposób pracy, można modyfikować dostosowując do sytuacji.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Arkusz do pracy w grupie metodą 635

Temat / problem,

pytanie.....

1.	2.	3.
4.	5.	6.
7.	8.	9.
10.	11.	12.
13.	14.	15.
16.	17.	18.

13. Gry dydaktyczne

Gra dydaktyczna to celowo organizowana sytuacja, w której osoby uczące się konkurują ze sobą w ramach określonych reguł gry. Gra jest dydaktyczną, jeśli dzięki niej daje się zrealizować założony cel dydaktyczno-wychowawczy. Gry pozwalają na kształtowanie szeregu umiejętności uniwersalnych niezbędnych w życiu i nauce.

Do tej grupy metod kształcenia należą między innymi, gry symulacyjne, gry decyzyjne, quiz grupowy, poziomy wiedzy i umiejętności, metoda grupowego rozwiązywania przykładów.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

14. Quiz grupowy

Metoda służy utrwalaniu i porządkowaniu wiedzy i umiejętności obejmujących daną partię materiału. Kształtuje umiejętności pracy w zespole, umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji i szybkiego sprawnego posługiwania się nimi.

Praca zgodnie z założeniami metody przebiega w następujących etapach:

Etap 1

- Podanie tematu i celów zajęć;
- Wprowadzenie do pracy. Informacje wstępne.
- Podział klasy na grupy 4-5 osobowe;
- Nadanie poszczególnym grupom kolejnych numerów;
- Wybór liderów przez poszczególne grupy;
- Losowanie przez liderów zagadnień tematycznych przygotowanych przez nauczyciela mieszczących się w obrębie analizowanej partii materiału;

Etap 2

- Opracowanie przez każdą grupę po dwa pytania, na które sami znają odpowiedzi, do wylosowanego zagadnienia;
- Zapoznanie się ze zgromadzonymi przez nauczyciela w widocznym miejscu źródłami informacji związanymi z tematyką zajęć np.: książki, podręczniki, tablice, schematy, publikacje, eksponaty, ...

Etap 3

- Zadawanie pytań przez liderów poszczególnych grup grupom sąsiednim zgodnie z następującą zasadą:

zakładamy, że w wyniku dokonanego podziału powstało w klasie 5 grup;

zadawanie pytań przebiega w dwóch rundach:

runda 1:

- grupa I zadaje pytanie grupie II;
- grupa II zadaje pytanie grupie III;
- grupa III zadaje pytanie grupie IV;
- grupa IV zadaje pytanie grupie V;
- grupa V zadaje pytanie grupie I;

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

runda 2:

grupa I zadaje pytanie grupie V;

grupa V zadaje pytanie grupie IV;

grupa IV zadaje pytanie grupie III;

grupa III zadaje pytanie grupie II;

grupa II zadaje pytanie grupie I;

- Odpowiedzi uczniów są oceniane przez zespół zadający pytania, zwany zespołem ekspertów i przez nauczyciela;
- Sugeruje się aby za każdą odpowiedź można było uzyskać od 0 do 5 punktów osobno od ekspertów i osobno od nauczyciela;
- W trakcie udzielania odpowiedzi przez wybrane dwie osoby z grupy, dwie inne osoby wyszukują dodatkowe informacje wśród zgromadzonych materiałów. Wypowiedź kolegów z grupy mogą uzupełnić dodatkowymi informacjami lub pokazem określonych eksponatów.
- Grupa może otrzymać za każdą, prawidłowo dobraną i odpowiednio przytoczoną informację 1 punkt.
- Jeśli odpowiadający zespół nie odpowie prawidłowo lub nie udzieli odpowiedzi w ogóle to mogą zgłaszać się inne zespoły. Za prawidłową odpowiedź dostają 1 punkt;
- Jeśli żaden z zespołów nie odpowie prawidłowo, odpowiada grupa ekspercka, których ocenia nauczyciel i która dostaje 1 punkt za prawidłową odpowiedź;
- Oceny dla każdej grupy wpisuje lider;

Etap 4

- Podsumowanie pracy przez nauczyciela;
- Podsumowanie punktów dla poszczególnych grup;
- Ewentualna zamiana punktów na oceny szkolne według ustalonych i podanych przez nauczyciela kryteriów;

Nauczyciel powinien opracować zagadnienia tematyczne dla wybranego obszaru materiału nauczania, opracować arkusze ocen dla poszczególnych grup, zorganizować pracę i czuwać nad jej przebiegiem, analizować i czuwać nad udzielaniem prawidłowych odpowiedzi, udzielać konsultacji w trudnych sytuacjach, podsumowywać i ewentualnie uzupełniać odpowiedzi, podsumować pracę i dokonać oceny poszczególnych grup i uczniów.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Metoda ta może być stosowana na lekcjach powtórzeniowych i na zajęciach służących rekapitulacji kilku lekcji oraz kształcących formułowanie pytań.

Praca tym sposobem pozwala na utrwalenie wiadomości i umiejętności w niekonwencjonalny sposób, uczy współpracy w zespole, współzawodnictwo między grupami mobilizuje uczniów do pracy, jedną z ważniejszych zalet jest uczenie się prawidłowego formułowania adekwatnych do analizowanego materiału pytań;

Proponowany arkusz pracy dla jednej grupy

Klasa

Grupa w składzie

1.(lider);
2.;
3.;
4.;
5.;

Ocena odpowiedzi

Pytanie	Eksperci za odpowiedzi	Za prezentację materiałów	Nauczyciel	Odpowiedzi za inne grupy (po 1 punkcie)				Razem punktów
				II	III	IV	V	
1.								
2.								
RAZEM								
Ocena dla grupy								

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

15. Metoda przypadków (zdarzeń)

Podstawą metody przypadków jest zwięzły opis jakiegoś pojedynczego zdarzenia przedłożony uczącym się w formie pisemnej, na taśmie magnetofonowej, magnetowidowej, w technologii komputerowej. Opis zdarzenia nie powinien zawierać wszystkich danych ponieważ zostaną one uzupełnione w odpowiedniej fazie realizacji metody. Istota metody polega na analizie i dyskusji nad zdarzeniem zawartym w opisie i przedstawionym przez nauczyciela i znalezieniem odpowiedzi na postawione pytania problemowe. Treści i tematy czerpane do realizacji metody mogą mieć aspekt: ekonomiczny, prawny, organizacyjny lub dotyczyć stosunków międzyludzkich.

Przebieg zajęć prowadzonych metoda przypadków

Faza 0

Przed rozpoczęciem zasadniczej części zajęć nauczyciel powinien:

- przygotować opis przypadku i inne źródła informacji, jakie będzie przekazywał uczniom w trakcie zajęć,
- wyjaśnić cel i temat zajęć,
- wyjaśnić uczącym się istotę metody przypadków i zasady prowadzenia zajęć tą metodą (w sytuacji gdy po raz pierwszy prowadzi zajęcia z daną grupą metodą przypadków).

Faza 1

W fazie tej nauczyciel

- przedstawia opis przypadku wraz z pytaniami problemowymi w wybrany przez siebie sposób, uczniowie otrzymują opis wydrukowany na kartkach,
- prosi uczestników zajęć o wnikliwe przestudiowanie zawartych w nim informacji w celu uświadomienia sobie problemu i opracowanie katalogu pytań uzupełniających,
- po 5-8 minutach samodzielnej lektury prosi jednego z uczniów o ponowne odczytanie opisu przypadku na głos,
- po wstępnej analizie opisanego zdarzenia zachęca uczniów do zadawania pytań uzupełniających, których celem jest uzyskanie przez uczącego się dodatkowych informacji o przebiegu samego zdarzenia, o jego kontekście i okolicznościach, w których się wydarzyło,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- udziela odpowiedzi w konwencji: pytanie – odpowiedź. Odpowiedzi powinny być krótkie i konkretne. Jeżeli odpowiadający nie zna odpowiedzi na zadane pytanie, powinien to jednoznacznie wyartykułować.

Faza 2

W fazie tej nauczyciel:

prosi uczniów o usystematyzowanie informacji uzyskanych z opisu przypadku i odpowiedzi na zadawane pytania, po to, by uchwycić wszystkie czynniki determinujące problem oraz istniejące między nimi zależności,

po ich uświadomieniu prosi uczniów o przeanalizowanie istoty przypadku. Analiza ta powinna posłużyć do wykrycia przyczyn i skutków oraz uwarunkowania procesu omawianego zdarzenia.

Na podstawie analizy można dokonać selekcji informacji na ważne i drugoplanowe, a także ustalić, które czynniki należy zaliczyć do zasadniczych i decydujących o rozwiązaniu problemu. Nauczyciel może polecić zapisanie analizowanych czynników na tablicy i na drodze głosowania dokonać wyboru najistotniejszego /najistotniejszych/.

Faza 3

W tej fazie:

uczniowie w grupach pracują nad opracowanie sposobów rozwiązania problemu, zgłaszają propozycje rozwiązań problemu wraz z ich uzasadnieniem.

W trakcie dyskusji plenarnej uczestnicy zajęć analizują zespołowo alternatywne rozwiązania i wybierają najlepsze z nich, podając argumenty, na podstawie których podjęli decyzję. W tej fazie dochodzi do konfrontacji różnych punktów widzenia, różnych doświadczeń, uzewnętrznia się myślenie problemowe, ścierają się poglądy. Rozstrzygnięcie która propozycja jest najbardziej trafna, może zapaść na drodze głosowania. Decyzje taka może również podjąć prowadzący.

Faza 4

W tej fazie nauczyciel:

nawiązując do celów zajęć, podsumowuje je,

ocenia sposób, kolejność i trafność zadawania pytań,

ocenia prawidłowość wnioskowania i aktywność uczestników. Ocena ma charakter

merytoryczny i metodyczny,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

wspólnie z uczącymi się analizuje te fragmenty lekcji, które miały największą wartość dydaktyczną.

Ponad to rolą nauczyciela jest:

- przygotowanie opisu przypadku,
- podanie jasnej instrukcji określającej cele i formy pracy uczących się,
- udzielanie wyjaśnień dotyczących treści i formy opisu,
- występowanie w roli konsultanta na etapie analizy,
- występowanie w roli moderatora w trakcie końcowej dyskusji,
- stworzenie warunków do samodzielnej pracy uczących się oraz towarzyszenie im w pracy,
- zagwarantowanie „autonomii” uczniom w trakcie analizy przypadku,
- obserwowanie pracy uczących się w trakcie prowadzonej przez nich analizy,

Metoda przydatna jest do kształtowania wiedzy i umiejętności ogólnych i zawodowych w przedmiotach, ekonomicznych, eksploatacyjnych technologicznych, medycznych, rolniczych, nauczania treści z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa pracy, zarządzania przedsiębiorstwem oraz działalności gospodarczej w ogóle, realizacji treści wychowawczych. Praca tą metodą aktywizuje i motywuje uczniów, ożywia pracę na lekcji, intensyfikuje kontakt nauczyciela z uczniami. Metoda ta jest możliwa do zastosowania w różnych fazach lekcji.

16. Ćwiczenia przedmiotowe

Ćwiczenia to najbardziej pojemna metoda. Może się w niej znaleźć każdy rodzaj aktywności uczniów, który nie mieści się w pozostałych. Ćwiczenie jest szeroko stosowaną metodą nauczania – uczenia się zarówno w przedmiotach o charakterze teoretycznym, jak i w nauczaniu praktycznym. Ćwiczeniem może być pisanie wypracowań i rozwiązywanie zadań, szukanie informacji źródłowej, wykonywanie określonej czynności czy doświadczenia. Ćwiczenie jest metodą służącą do rozwijania umiejętności zarówno umysłowych, jak i praktycznych oraz do przemiany umiejętności w nawyki. W programach nauczania ogólnokształcących i teoretycznych przedmiotów zawodowych część materiału przewidziana jest do realizacji w ramach ćwiczeń. Realizacja tego materiału wymaga samodzielnych obserwacji dokonywanych przez uczących się w trakcie prowadzonych doświadczeń lub wykonywanych działań.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Formy i modele metody ćwiczeń

I. Przedmiotowe formy ćwiczeń

1. Ćwiczenia rozwijające umiejętności umysłowe.
2. Ćwiczenia kształcące umiejętności praktyczne.
3. Ćwiczenia wspierające umiejętności decyzyjne
4. Ćwiczenia kształtujące umiejętności aksjologiczne (nauka o wartościach).
5. Ćwiczenia wspierające umiejętności empatyczne i syntonii (łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi).

II. Modele ćwiczeń

1. Działania według ogólnej podstawy orientacyjnej.
2. Wykonywanie czynności zgodnie z jednostkowym wzorcem.
3. Symulowanie określonych czynności.
4. Realizacja działań zaprogramowanych.
5. Działania według autogennych pomysłów uczniów.

Ćwiczenia można podzielić na:

- ćwiczenia wyrabiające umiejętności zastosowania przyswojonej wiedzy np. rozwiązywanie zadań, wykonywanie obliczeń, poznanie budowy komputera lub jego zespołów,
- ćwiczenia służące kształtowaniu umiejętności twórczego wykorzystania wiedzy w praktyce np. odkrywanie cech nowych procesów, systemów, konstrukcji i wybór sposobu działania w zależności od warunków i wymaga,
- ćwiczenia o charakterze poszukiwawczym np. ćwiczenie diagnostyczne. Są to ćwiczenia w twórczym zastosowaniu posiadanych wiadomości i umiejętności.
- Ćwiczenie przedmiotowe charakteryzuje się tym, że wykonywane podczas ćwiczenia czynności zostały wcześniej dokładnie podbudowane i omówione teoretycznie, są one bowiem realizowane podczas zajęć teoretycznych.

Przebieg ćwiczenia przedmiotowego

- podanie tematu lub określenie problemu,
- teoretyczna podbudowa i teoretyczny opis czynności składających się na całość ćwiczenia,
- uświadomienie uczącym się celu ćwiczenia oraz określenie jego znaczenia w działaniu praktycznym,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- zgromadzenie przez ucznia materiałów i narzędzi niezbędnych do wykonania ćwiczenia,
- rozdanie uczniom instrukcji/materiałów do wykonania ćwiczenia (w zależności od formy ćwiczenia mogą to być: zadanie w formie polecenia, wykaz niezbędnych materiałów, sposób wykonania ćwiczenia, algorytm postępowania),
- zapoznanie się ucznia z treścią ćwiczenia,
- zgłaszanie przez uczniów wątpliwości i niejasności związanych z zadaniem,
- wykonanie ćwiczenia przez uczących się (pojedynczo lub w grupie),
- analiza wyników ćwiczenia, opracowanie sprawozdania z przebiegu ćwiczenia w przypadku ćwiczeń laboratoryjnych lub prezentacja wyników ćwiczenia przez uczących się,
- wnioskowanie,
- ocena przebiegu ćwiczeń przez nauczyciela ze zwróceniem uwagi na momenty wartościowe pod względem dydaktycznym,
- uporządkowanie stanowisk ćwiczeniowych.

Rola nauczyciela:

- staranne zaplanowanie ćwiczenia i dobranie go do celu, jaki chce się uzyskać,
- opracowanie dla ucznia treści ćwiczenia lub tekstu przewodniego w formie materiałów drukowanych,
- kierowanie procesem kształcenia,
- udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące wykonania zadania,
- obserwowanie etapów wykonania zadania,
- udzielenie wskazówek,
- dbanie o bezpieczną pracę,
- rejestrowanie postępów;
- udzielanie uczniowi pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z realizacją zadań,
- sterowanie tempem pracy z uwzględnieniem predyspozycji psychomotorycznych oraz doświadczeń zawodowych ucznia,
- wskazywanie możliwości samodzielnego kształcenia i zdobywania nowych umiejętności zawodowych ,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Praca tą metodą umożliwia kształtowanie pożądaných postaw uczniów, jak: rzetelność i odpowiedzialność za pracę, dbałość o jej jakość, o porządek na stanowisku pracy o racjonalne wykorzystanie. Metoda przydatna jest do rozwijania umiejętności teoretycznych i praktycznych uczniów, rozwijania zainteresowania zawodem, rozwijania samodzielności działania osoby uczącej się, przeprowadzenia samooceny, dostrzegania własnych postępów i popełnianych błędów oraz analizowania ich przyczyn, współpracy, kształtowania postaw odpowiedzialności, życzliwości.

17. Metoda projektów

Projekt to metoda nauczania, której istota polega na tym, że uczeń lub zespół uczniów samodzielnie inicjuje, planuje, wykonuje, prezentuje i ocenia zadanie powiązane z programem nauczania jednego lub kilku przedmiotów. Zadanie takie można nazwać projektem, gdy:

- uczniowie znają jego cele, metody i formy pracy
- określone są terminy realizacji całości zadania i poszczególnych jego etapów
- uczniowie znają kryteria i formy oceniania (co konkretnie powinni zrobić, aby otrzymać określoną ocenę, jakimi „narzędziami” będzie to mierzone, jakie inne informacje będą mogli otrzymać dzięki systemowi oceniania ?)
- uczniowie znają zasady prezentacji wyników swojej pracy (jaki jest czas i warunki prezentacji, kto weźmie w niej udział w roli publiczności ?)
- działania które w związku z tym podejmują mają charakter zaplanowany.

Podział projektów według kryteriów

Struktura

1. Silnie ustrukturyzowany - samodzielność uczniów jest częściowo ograniczona przez podanie przez nauczyciela określonych wymagań szczególnie, co do zakresu projektu oraz spodziewanych rezultatów
2. Słabo ustrukturyzowany - przewiduje znaczną samodzielność ucznia

Zakres materiału kształcenia

1. Przedmiotowe
2. Modułowe
3. Międzyprzedmiotowe

Podział pracy

1. Indywidualne
2. Grupowe

Formy pracy uczniów

1. Indywidualne
2. Grupowe

Cel projektu

1. Badawcze
2. Techniczne
3. Przedsięwzięcia

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Zasięg projektu

1. Szkolne
2. Lokalne
3. Ogólnopolskie

Cele projektu powinny:

- uwzględniać cele programu nauczania
- uwzględniać cele szkolnego programu wychowawczego
- odnosić się do treści i umiejętności, które są w programie nauczania naprawdę ważne
- brać pod uwagę możliwości uczniów
- odnosić się do ich zainteresowań
- być sformułowane w sposób dla ucznia zrozumiały
- odnosić się do treści opisanych w podstawach programowych

Cechy metody projektów

- zakłada pełną samodzielność ucznia,
- uczniowie realizują zadania w grupach, rzadko indywidualnie,
- wyznaczone są osoby odpowiedzialne za realizację projektu,
- opiera się o zadanie problemowe,
- ma określone cele i metody pracy,
- posiada określoną strukturę,
- rezultaty pracy prezentowane są publicznie
- znane są kryteria oceny.

Etapy pracy metodą projektów

- zainicjowanie projektu – określenie ogólnego zagadnienia, jakiego będzie dotyczył projekt
- wyjaśnienie uczącym się istoty metody
- podział na grupy
- samodzielne określenie tematu projektu – rozważenie propozycji tematów, akceptacja przez nauczyciela
- spisanie kontraktu:
 - temat projektu i jego cele (opis projektu)
 - forma wykonania projektu (rozwiązania problemu)
 - zadania dla poszczególnych członków grupy
 - źródła, które należy wykorzystać
 - termin prezentacji oraz terminy konsultacji z nauczycielem
 - co powinien zawierać raport
 - możliwe sposoby prezentacji projektu i jej czas
 - kryteria oceny projektu
- opracowanie programu projektu i harmonogramu działań,
- realizacja projektu
- opracowanie sprawozdania
- prezentacja projektu
- ocena projektu

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Formy prezentacji efektów projektu

- album ilustrowany zdjęciami, szkicami, mapkami, relacjami,
 - portfolio z dokumentacją,
 - plakat, collage, inna forma plastyczna,
 - książka, broszura, ulotka, gazetka
 - prezentacja multimedialna
 - makiety, modele,
 - pokaz filmu wykonanego przez uczniów, prezentacja nagrań dźwiękowych
-
- odczytanie sprawozdania z odwołaniem się do wykresów, diagramów,
 - przedstawienie teatralne, inscenizacja,
 - happening, piknik naukowy,
 - debata, dyskusja z wykorzystaniem przygotowanych materiałów,
-
- wspólny raport z przeprowadzonego badania,
 - konferencja naukowa,
 - przeprowadzenie akcji społecznych,
 - opracowanie poradników,
 - zorganizowanie wystawy,
 - wydanie gazetki informacyjnej,
 - przeprowadzenie badań naukowych na określony temat,
 - szkolna wystawa prac uczniów,
- organizacja uroczystości, imprezy

Procedura pracy nad projektem

1. Powołanie zespołu uczniów, wybór tematu.
2. Zawarcie kontraktu na czas trwania pracy nad projektem czyli ustalenie:
 - miejsca, daty i czasu trwania spotkań zespołu,
 - czasu na jaki planowana jest współpraca,
 - reguł komunikowania się w zespole,
 - podziału ról i zadań w zespole,
 - trybu przydzielania zadań w zespole i rozliczania się z nich,
 - sposobu podejmowania decyzji,
3. Wspólne planowanie projektu:
 - ustalenie celów projektu,
 - wybór treści
 - oszacowanie zasobów
 - ustalenie zasad prezentacji
 - opracowanie wspólnego systemu oceniania (kryteria),
 - opisanie zadania i systemu oceniania w formie instrukcji dla uczniów,
 - ustalenie harmonogramu.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

4. Realizacja projektu:

- samodzielna praca uczniów,
- konsultacje u nauczyciela.

5. Okresowe spotkania zespołu realizującego projekt:

- opracowują cele, kontrakt, plan i harmonogram działań,
- docierają do różnych źródeł informacji, zapewnią sobie możliwość korzystania ze sprzętu do wykonania pomiarów i badań,
- rozdzielają zadania poszczególnym członkom zespołu,
- realizują projekt – prowadzą badania, gromadzą materiały, opracowują, selekcjonują je,
- sporządzają sprawozdanie, przygotowują prezentację projektu,

- prezentują projekt,
- ocena przebiegu projektu, korygowanie ewentualnych błędów,
- podjęcie ustaleń w sprawach, których nie przewidziano na etapie planowania,
- wzajemne wspieranie się członków zespołu,
- prezentacja projektu.

6. Podsumowanie doświadczeń związanych z realizacją projektu przez zespół:

- omówienie sukcesów i trudności związanych z realizacją projektu; zebranie wniosków przydatnych dla realizacji kolejnych projektów,
- zaprezentowanie doświadczeń innym nauczycielom.

Rola nauczyciela w metodzie projektów:

- przygotowuje uczniów do pracy metodą projektów, zapoznaje z zagadnieniami, które mogą być realizowane metodą projektów,
- wspólnie z uczniami opracowuje cele, kontrakt, plan i harmonogram działań,
- udziela konsultacji, wskazuje działania, które pomagają uczniom porządkować i oceniać materiały,
- nadzoruje rytmiczność i postęp pracy nad projektem. Stymuluje do dalszych działań,
- pomaga w przewyżnianiu trudności, wspiera uczniów w działaniu,
- pomaga w przygotowaniu prezentacji,
- uczestniczy w ocenie projektu.

Rola uczniów w metodzie projektów

- wybierają temat projektu,

Stosowanie metody uczy:

- rozwiązywania problemów,
- planowania działań,
- korzystania z tekstowych i pozatekstowych źródeł informacji,
- zbierania, porządkowania, analizowania oraz prezentowanie informacji,
- poznawania zasad pracy badawczej - prowadzenia badań,
- pracy w grupie w charakterze jej członka i lidera,
- podejmowanie decyzji,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- prezentowanie wykonanej pracy,
- przekonywania innych o celowości swojego działania,
- rozwijania samodzielności, odpowiedzialności i zaradności,
- rozwijania wyobraźni,

Metoda ta ma interdyscyplinarny charakter, kształtuje umiejętności prezentacji siebie, grupy i podjętych działań, uczy podejmowania ustrukturyzowanych działań dydaktycznych doprowadzających do wykonania przez uczniów projektu, uczy stosowanie zdobytej wiedzy w praktyce, uczy planowania i organizacji pracy, uczy posługiwania się nowymi źródłami informacji, uczy samodzielności.

Nauczyciel jest „organizatorem, trenerem , kierownik” w procesie uczenia się uczniów,

Ważne jest, by został opracowany kontrakt z uczniem/z grupą uczniów. Kontrakt spełnia rolę umowy pomiędzy uczniami a nauczycielem.

Powinien on określać cele grupy, wzajemne oczekiwania, metody i zasady obowiązujące wszystkich uczestników (również nauczyciela). Może mieć formę umowy pisanej, np. przedstawionej na dużym arkuszu papieru i wyeksponowanej w miejscu spotkań lub umowy indywidualnej z uczniem/grupą.

Tak wypracowany kontrakt zawiera zasady, normy, reguły, regulujące wzajemne stosunki w okresie pracy nad projektem. Ważne jest, by kontrakt powstał przy dużym zaangażowaniu uczestników, którzy mogą uzupełniać i negocjować nowe propozycje umowy.

Kompetencje nauczyciela niezbędne do pracy metoda projektów

1. Dobra znajomość procedury projektu.
2. Rozumienie swojej roli w projekcie i dostosowanie stylu pracy do wymogu samodzielności ucznia.
3. Umiejętności psychologiczne:
 - pozytywny stosunek do samego siebie,
 - pozytywny stosunek do ucznia,
 - budowanie zespołów z przypadkowej pracy uczniów,
 - umiejętność motywowania do pracy,
 - umiejętność komunikowania się,
 - empatia,
 - asertywność.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

4. Znajomość zagrożeń w pracy nad projektem.

Przygotowanie ucznia powinno obejmować następujące umiejętności i postawy:

- posługiwania się różnorodnym sprzętem,
- posługiwania się źródłem informacji,
- dostrzegania, formułowania i rozwiązywania problemów,
- pracy w zespole,
- sprawnej komunikacji,
- sprawnej organizacji pracy,
- aktywności.

Sprawozdanie

1. Strona tytułowa.
2. Spis treści.
3. Streszczenie.
4. Podziękowania.
5. Wstęp.
6. Część główna.
7. Wnioski.
8. Rekomendacje.
9. Załączniki.
10. Bibliografia.

Prezentacja

Przygotowanie prezentacji powinno dotyczyć:

- Celu wystąpienia – dlaczego mówimy?
- Słuchaczy – do kogo mówimy?
- Treści – co mamy zamiar powiedzieć?
- Formy – jak mamy zamiar to powiedzieć?

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Przebieg prezentacji

- Rozpocznij i mów wyraźnie,
- Przedstaw siebie i swoją rolę,
- Przedstaw temat,
- Zmieść się w ramach czasowych,
- Bądź naturalny i bez tremy,
- Dobrze korzystaj z notatek,
- Dobrze przedstaw sprawę,
- Korzystaj z pomocy wizualnych,
- Funkcjonuj jako członek zespołu
- Wyraźnie zakończ prezentację
- Dobrze odpowiadaj na pytania
- Zakończ bez bałaganu.

Proponowane kryteria oceniania projektu

- Stopień samodzielności w wyborze tematu,
- Konstrukcja planu działania
- Samodzielność w podejmowaniu decyzji,
- Znajdowanie źródeł informacji,
- Uzasadnianie konieczności wykorzystania zgromadzonych źródeł informacji
- Terminowość prac
- Umiejętność uzasadniania wyboru sposobu rozwiązania problemu
- Poziom syntezy wiedzy
- Poziom zrozumienia zadania,
- Posługiwanie się fachową terminologią,
- Organizacja i zaplanowanie prezentacji,
- Czas prezentacji,
- Sposób korzystania z notatek,
- Komunikatywność wystąpienia,
- Oryginalność,

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Co należy brać pod uwagę wybierając metodę nauczania?

Nauczyciel ciągle stoi przed problemem kiedy użyć jakiej metody.

Podajemy kilka przykładowych propozycji organizowania pracy aktywizującej ucznia w procesie dydaktycznym:

1. Aby uczniowie poznali się nawzajem, zaangażowali w pracę grupy, dzielili swobodnie pomysłami i doświadczeniami należy wprowadzać różne odmiany dyskusji w małych grupach ale też skorzystać z różnych technik łamania lodów;
2. Kiedy chcemy aby uczniowie poznali nowe fakty, uzyskali ogólny pogląd na jakieś zagadnienie lub problem, poznali logiczny punkt widzenia należy zastosować wykład, dyskusję panelową, odczyt, prelekcję, film, metodę projektów.
3. Rozwijaniu umiejętności, wdrażaniu poznanej wiedzy, zdobywaniu doświadczeń sprzyjają ćwiczenia, symulacje, odgrywanie ról, metody praktyczne,
4. Tworzenie nowych pomysłów, akceptowanie kontrowersyjnych idei, wykorzystywanie własnych doświadczeń w nowych sytuacjach będą ułatwiały zajęcia organizowane w małych grupach z wykorzystaniem różnego rodzaju dyskusji, analizy przypadków, odgrywania ról,

Ważne jest aby nauczyciel potrafił dostosować wybraną metodę do możliwości uczniów i zasobów szkoły zgodnie z własnymi preferencjami.

Dobór metod nauczania zależy między innymi od:

- celów i zadań, jakie nauczyciel postawił sobie i uczniom na konkretnej jednostce lekcyjnej,
- właściwości merytorycznych nauczanego przedmiotu,
- poziomu intelektualnego i psychofizycznego uczniów,
- form organizacyjnych kształcenia,
- czasu przeznaczonego na realizację danego materiału, warunków lokalowych i bazy dydaktycznej,
- kwalifikacji i doświadczenia nauczyciela oraz jego twórczej działalności.

Dokonując wyboru odpowiednich metod do planowanych zajęć nauczyciel powinien odpowiedzieć sobie na wiele pytań. Proponujemy opracowanie i posługiwanie się listą kontrolną.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

Przykładowa lista kontrolna odnośnie doboru metod

1. Czy metoda pozwoli zaktywizować wszystkich uczniów?
2. Czy sposób pracy zainteresuje uczniów?
3. Czy dostępne są środki niezbędne do wykorzystania tej metody?
4. Czy praca tą metodą wzmocni atmosferę zaufania w klasie?
5. Na ile metoda jest skuteczna w nauczaniu wiedzy?
6. W jakim stopniu analizowana metoda jest przydatna w kształtowaniu umiejętności?
7. Jak metoda, którą planuję wykorzystać, może wpływać na kształtowanie postaw?
8. Czy analizowana metoda będzie efektywna w licznej klasie?
9. Czy zastosowanie metody pozwoli na łatwe ocenianie uczniów?
10. Czy metoda jest czasochłonna?

Każdy nauczyciel powinien dysponować szerokim zestawem metod nauczania, które potrafi wykorzystać jak najlepiej w odpowiedniej sytuacji. Każda z opisanych metod może być dowolnie modyfikowana i dostosowywana do warunków jej wykorzystania. Nie istnieje strategia, metoda czy technika jednoznacznie najlepsza.

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

I. Bibliografia

- Arends R.I.: Uczymy się nauczać. WSiP, W-wa 1994
- Bereźnicki F.: Dydaktyka ogólna w zarysie. Miscellanea, Koszalin 1994
- Brudnik E., Moszyńska A., Owczarek E.: Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Zakład Wydawniczy SFS, Kielce 2000
- Brzezińska A.: Edukacja przez aktywne uczestnictwo. Edukacja i dialog nr 9 1994
- Cohen L., Manion L., Morrison K.: Wprowadzenie do nauczania. Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 1999
- Cooper P. J.: Sprawne porozumiewanie się. Wydawnictwa CODN, Warszawa 1999
- Dłużniewski B.: Metody aktywizujące w doskonaleniu zawodowym. WSiP, Warszawa 1971
- Fisher R.: Uczymy jak się uczyć. WSiP SA, Warszawa 1999
- Głowacki S.: Metoda projektów jako narzędzie integracji. WOM, Kielce 1999
- Janowski A.: Uczeń w teatrze życia szkolnego. Warszawa 1998
- Kędracka - Feldman E., Aktywizować? Ależ to całkiem proste. Wybrane metody i techniki aktywizacji uczniów. Zeszyt nr 65. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 1999
- Komorowska Hanna.: Metodyka nauczania języków obcych. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005
- Kruszewski K. (red.): Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela. Warszawa 2002
- Krzyżewska J.: Aktywizujące metody i techniki w edukacji. Suwałki 2000
- Kupisiewicz Cz.: Podstawy dydaktyki ogólnej. Polska Oficyna Wydawnicza "BGW", Warszawa 1996
- Nalaskowski S.: Metody nauczania. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1998
- Nowacki T.: Podstawy dydaktyki zawodowej. Warszawa 1979
- Okoń W.: Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. PWN, Warszawa 2000
- Okoń W.: Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. Wydawnictwo "Żak", Warszawa 1996

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

- Paris S. G., Ayres L. G.: Stawanie się refleksyjnym uczniem i nauczycielem. Warszawa
- Pearson A. T.: Nauczyciel. Teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli. Warszawa
- Perrott E.: Efektywne nauczanie. Przewodnik dla doskonalenia nauczania. WSiP, Warszawa 1995
- Plewka Cz.: Metodyka nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych. ITE, Radom 1999
- Półturzycki J.: Dydaktyka dla nauczycieli. Wydawnictwo NOVUM, Płock 2002
- Rau K., Ziętkiewicz E.: Jak aktywizować uczniów. G&P Oficyna Wydawnicza, Poznań 1999
- Reid J. A., Forrestal P., Cook J.: Uczenie się w małych grupach w klasie. Warszawa 1996,
- Szlosek F.: Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych. ITE, Radom 1998
- Szejnberg A.: Komunikacja między nauczycielem, a uczniem w procesie edukacyjnym. Wydawnictwa Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1997
- Taraszkiewicz M.: Jak uczyć lepiej? Czyli refleksyjny praktyk w działaniu. Warszawa 2000

Lider Projektu

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie

Partner Projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania
Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"

Partner Projektu

Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium
Języków Obcych PROMAR - International

